

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József téherang-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, április 18.

Offenzíva messze céllal.

Nem lehet kételkednünk többé afelett, hogy a világháborúnak döntő fázisához jutottunk. Minden összegyűjtött és visszatartott erőkezletet harcra dobnak most elleneink, hogy a rettenetes energiák pokoli tűzével megsemmisítsenek. Az entente-hatalmak elérkeztek teljesítőképességeik legvégső hatásához: Anglia megszervezte milliós hadseregét, Franciaország pedig száz sebből vérezve gyűlöletének minden villamosságát összegyűjtötte — mint egy leydeni palackban — a megrövidült fronton. Ekokozni az erőket nem lehet tovább, — szabaduljanak el tehát a borzalmak, a rémek, az iszonyat rettenetes furiai, legyenek a szelid patakokból véres folyamok, nyuljanak égis a hullamáglyák, a csatakigyók üvöltése szégyenítse meg az eget menydörgését s a robbanó ágyugolyók turják fel a temetőket, hányják ki a halottak csontjait s temessék helyükre az élőket ...

E háborúnak s talán a világtörténelemnek legnagyobb csatája tombol most a nyugati fronton. Mi ehez a borzalomhoz képest Dante Poklának észvesztő khaosza? A költői dus fantázia szegénynek bizonyult e kataklizma mellett, mely vértataraktákat önt s iszonyatosabb minden iszonyatnál, melyet emberi lélek valaha tévedéseiben megálmodhatott.

A francia-angol haditerv orosz methodussal dolgozik most. A messzemenő kombinációt meghiusította Hindenburg lángelméje. A német fővezér előre látta az ententetavaszi terveit s mint az ugrásra mindig kész, ruganyos testű párdue, visszahúzódott a rettenetes öklelés elől. Acélizma megfeszítve, távolságokat mérlegelő tiszta szemekkel hátrál mindaddig, míg ez az észvesztő roham kitombolja magát s veszteségekben vérző támadóra visszavetheti magát.

De addig míg ez megtörténhetik az alvilág minden rémes meséje megisméllődik a nyugati fronton. A német hadvezetőség még nagy megpróbáltatásokra készíti elő e bámulatrémítő országot kitartó népet. Még jönnek rettenetes küzdelmek, megpróbáltatásnak fantasztikusan nehéz napjai, de nem borulhat be már annyira az ég, hogy a tavaszi nap fényét ne lehetne kívárnunk.

Ludendorff mai jelentése a legszébb német jelentések egyike, amelyet a háboru folyamán olvashattunk.

Öt izzik benne egy nép határtalan ereje, büszke önbizalma, a veszedelmek között megacélosított hite. A franciák messzenéző terve meghiusult. Az angolok minden erő kifejtése haszontalannak bizonyult. Páncélautók ezre, thanksok, acélszörnyetegek légiója hömpölyög a német árkok felé, ágyak sokaságának üvöltése kíséri, tüztenger árad, gépfelhő hömpölyög, földvárak, kőkolosszusok robbannak szét, mélység emelkedik, hogy süllyed el, hullámszik a föld, mint a tenger — de a német fal nem hasad, nem

szakad, nem törik, csak hajlik, mint egy acélrugó.

E pillanatban még folyik az istenkísértés, a borzalmas verseny, de ép e borzalom jelzi, hogy a nagy hangzavar nem preludium többé, hanem a szörnyűséges emberi színjáték fináléja, a végső jelenet, amelyben összezavarodott minden, együtt énekel, jajgat, sir és bóbó a földnek, víznek, levegőnek minden teremtett lénye és szörnyetege ... Így tarthat még egy darabig, de a végkifejlet ezek után már semmiesetre sem késhetsokáig. (.)

Meghiusult a franciák áttörési kísérlete.

— A világtörténelem egyik legnagyobb csatája. —

Berlin, április 17. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

A német trónörökös hadserege:

Az Aisne mellett a nagy háborúnak és a világtörténelemnek egyik legnagyobb csatája folyik. Folyó hó 6-ika óta megszakítás nélkül tartott a tüzéséggel és aknavetőekkel való tüzelőkészítés, amellyel a franciák az idő és hadianyag és a hevesség eddig sohasem látott mértékével állásainkat a rohamra érettekké, ütegeinket harc képtelenné tenni, csapatainkat pedig megingatni törekedtek. E hó 16-án kora reggel kezdődött a franciák mélyen tagozott áttörési kísérlete, amelyet az Aisne mellett Soupirtól Bethenig, Reimstól északra, 40 kilométer széles arcvonalon iszonyu erővel, nagy gyalogsági tömegek intéztek és amelyet tartalékok harc bavevésével élesítettek. A franciák délután új tömegeket vetettek harcba és erős melléktámadásokat intéztek az Oise és Conde Sur Aisne közti arcvonalunk ellen. A mai tüzerharc mellett, amely az állásokat a földdel egyenlővé teszi és széles és mély tölcsermezőket idéz elő, a védekezés helyhez kötött, merev formája többé lehetetlen. A harc immár nem egy vonalért, hanem egy egészen mélyen tagozott erődítési zónáért folyik. Így hullámszik a harc legelől levő állásokért ide-oda oly célból, hogy még hadieszközök elvesztése árán is kiméljük az élő erőket és az ellenséget súlyos, véres veszteségei által döntően gyöngítsük. Ezeket a feladatokat, hála a kiváló vezetésnek és csapataink tündöklő vitézségének, megoldottuk. A tegnapi nappal meghiusult a franciák nagy áttörési kísérlete, amelynek igen messzire irányuló céljai voltak. Az ellenség véres veszteségei igen súlyosak és több mint 2100 fogoly maradt a kezünkön. Azon a pár helyen, ahol az ellenség állásainkba benyomult, még folyik a harc. Az ellenség újabb támadásai várhatók.

Ma reggel a Champagneban Prunay és Auberive között lángolt fel a harc. A harcér most az Oisetől a Champagneig terjed. A csapatok bizalomteljesen néznek a jövőre nehéz harcok elé.

A többi arcvonalról nyugaton, keleten és a balkánon nincs jelenteni való. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin: A Wolff-ügynökség jelenti este: Az áttörési támadások veszteségteljes meghiusulása után a franciák az Aisne mellett nem újították meg nagy támadásukat. A Champagneban egész napon át mindkét oldalon elkeseredett harc folyt. A többi fronton nem történt lényeges esemény.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A francia vezérkar jelentése április 16-án éjjel 11 órakor: St. Quentin és az Oise között a tüzéségi harc tovább folyik. A harc az egész harenalon, ahol az ellenség jelentékeny haderőt és nagyszámu tüzéséget gyűjtött össze, mintegy negyven kilométernyi szélességben tovább folyik és csapataink vitézsége mindenütt legyőzte az ellenség erélyes védekezését. A Soisre és Craone között az egész első német állás ke-

zükre jutott. Craonetől keletre Juvencourtól délre levő ellenséges állást elfoglaltuk és eljuttottunk az Aisne esatornájáig. Loivretől Courcyig többször megismélt heves allentámadásokat az ellenségnek jelentékeny veszteségével visszautasítottuk. Az eddig megszámlált foglyok száma meghaladja a tízezret. A jelentékeny mennyiségű hadianyag még megszámlálatlan. A Champagneban élénk tüzéségi harc.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Arras és Soissons között a harcok el-lanyhultak. Az Aisne mentén, széles fronton óriási heveségű csata kezdődött. Tíz napos éjjel-nappal tomboló, pusztító tüzelés után a franciák csapatösszeállításukat támadásra küldték. De még a legerősebb tüzérségi felkészültség sem tette lehetővé a franciáknak, hogy a tervezett front áttörésüket elérjék. Ahogy a németek első árkaikat elpusztították és annyira összelőtték, hogy tarthatók nem voltak, ott az első vonalak mögött biztos állásokban várták a franciák roha-

mozó tömegeit és biztos tüzeléssel összelőtték és feltartották a franciák rohamhullámaikat. Néhány helyen elkeseredett közelharcban szuronnal, puskaaggal, kézigránáttal vertük vissza támadásaikat. Egyes szakaszok előtt a harmező szerint elesett franciákkal van borítva, de minden véráldozatnak ellenére, csak kis helyi előnyöket tudtak elérni. Súlyos veszteségeket szenvedtek halottakban, sebesültekben és foglyokban. Soissonsól északra ellentámadással 300 foglyot ejtettünk. Reimstől keletre és a Champagneban is nagy csata fejlődött ki.

engedjen át. Az a kormány, amely területeket engedne át, egy percig sem maradhatna uralmon. Való, hogy Anglia a Keleti tenger több szigetét, ezenkívül Aaland és Ocsel szigeteket kérte, de az ideiglenes kormány a kérelmet kereken vissza utasította.

Pétervárról jelentik, hogy több munició gyár beszüntette a munkát, miután a munkások napi 40 rubel bért követeltek. Mivel a követelésnek lehetetlenség volt eleget tenni, azt hiszik, hogy a munkásság ezzel akar demonstrálni a municiógyártás ellen.

Az Havas-ügynökség jelenti: Tashkentben a rendkívüli katonai bizottság Kuropatkin tábornokot letartóztatta.

A párisi Le Journal pétervári levelezője beszélt Miljukovval, aki kijelentette, hogy természetesen találja, ha az oroszországi változások másutt is új törekvéseket és vágyakat keltenek. Az orosz demokráciának a célja, hogy a népeket mindenütt megszabadítsa az autokráciától. Ők elkövetnek mindent, hogy a municiógyárakban a munka folytatódjék és eljussanak a végelethez: a győzelemhez. Az alkotmányozó gyűlésre, amely az általános választói jog alapján ül össze, minden törvényes előkészületet megtegyenek.

Pétervári politikai körökben úgy tudják, hogy Steklov és Csoidze azon vannak, hogy mindenáron megkössék a békét. Ha Anglia megakadályozza, hogy Oroszország nyugati szövetségesei békét kössenek, akkor Oroszország külön békét fog kötni.

Mindenki békét akar.

— Wilson béketervén dolgozik. — Az angol munkások a béke mellett. — Csoidze a helyzet ura Oroszországban. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Londonból jelentik, hogy a munkáspártnak legutóbb Leensben tartott békegyűlésén az elnök kijelentette, hogy a Lloyd George-féle kormányok a hibásak abban, ha az angol nép még ma is tájékozatlan a helyzet felől. Ha az angol kormány úgy tájékoztatta volna a népet, mint Wilson az amerikaiakat, akkor a béke már nagyon közel lenne, mert már rég tudatára jöttek volna annak, hogy a központi hatalmak tisztességes meg-egyezést akarnak. De az angolokat mindig félrevezették a németek és az osztrák-magyar monarchia hadicéljai felől, csalárdul és személyvesztéssel elferdítették azok vezető államférfiainak nyilatkozait. Az entente politikusai és a háborús párt így tudták csak belehajszolni az angol népet a háboruba és azt hazudták, hogy minket fel kell szabadítani a német gyámkodás alól, noha Németország folyton azt hangoztatta, hogy senkinek eltiprására, annexióra nem gondol. Ha az angol politikusok nem hangoztatták volna folyton hódítási vágyaikat és nem fenyegették volna meg az osztrák-magyar monarchiát feldarabolással, akkor a monarchia nem kötött volna Oroszországgal titkos szövetséget. Ha az angol kormány kijelenti, hogy sem hódítás, sem hadikárpótlás nem célja, akkor a háború egy pillanattal sem tart tovább.

Hága. Washingtonból jelentik: Wilson elnök egy új békeprogramot tanulmányoz, amely a jövőben minden háborút megakadályoz és a kis és nagy népeknek jogot ad népkormány létesítésére. Hír szerint az elnök az új orosz demokrácia támogatásának lehetőségét keresi és azt tervezi, hogy ebben az ügyben külön missziót küld Oroszországba.

Kopenhága. Az angol lapok jelentik, hogy a béke hírek hatása alatt Angliában új biztosító társaságot alapítanak, amely kizárólag arra alapítja, hogy a hadianyag gyárakat a hirtelen bekövetkező esetekben beálló károk megtérítésére biztosítsa.

Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse stockholmi tudósítója a következőket jelenti: A helyzetnek tényleg Csoidze az ura. Mert az orosz prole-

társág és katonaság hangulatára rendkívül jellemző, hogy a munkáskongresszuson a többség engedett a kisebbségnek és így a jobb és balszárny egységes lett a szolidaritásban.

Stockholm. A munkás kiküldöttek kongresszusán, amely a дума palotában ülészik, határozati javaslatot fogadtak el, amely szerint a fővezért és a vezérkart a munkástanács közvetlen ellenőrzése alá helyezik. A főparancsnokság jelenleg folyamatban levő átalakítását felhasználják arra, hogy a munkások és a katonák képviselői bejuthassanak a vezérkarba. A szocialista forradalmárok két képviselője a vezérkar intézkedéseit így nyomban ellenőrizni fogja. Mornilow tábornok a javaslat ellen beszélt, mert azt mondta, hogy a javaslat elfogadásával idegen elemek jutnának be a vezérkar apparátusába. A munkástanács azonban megmaradt a határozat mellett.

Malmö. Pétervárról jelentik: Arra számítanak, hogy a jövő kormányának, amely az ideiglenes kormányt fel fogja váltani négy szocialista tagja lesz. Eddig tizennégy demokrata képviselőt neveztek ki a miniszterek segítségére. Kropatkin herceg, az ismert forradalmár, szintén ilyen minőségben fog a kormányba belépni. A közigazgatási retorra keresztül vitelét már megkezdték.

Stockholm. A munkástanács határozata a béke kérdésében kompromisszumos alapon jött létre. A kormány elsáncolta magát ama elv mögé, hogy a nemzetiségeknek joguk van arra, hogy maguk dönték el sorsukat. A tanács azt hiszi, hogy a kormány nyilatkozatát össze lehet egyeztetni az annexió nélküli béke követeléseiben és hogy a kormány kényszerüljön fog a béke kérdésében elfoglalt álláspontjáról egy világos és a helyzetnek megfelelő nyilatkozatot adni. Kétségtelen, hogy a munkásbizottság, amely a rögtöni békét kívánja, egyre nagyobb hatalomhoz jut.

Genf. A Petit Journalnak jelentik Pétervárról: Miljukov egy beszélgetés során kijelentette, hogy a forradalom nem változtathatta meg Oroszország hadicéljait és senki sem gondol arra, hogy a korábban hozott szerződések alapelvein változtassanak, vagy hogy semmibe vegyék a szövetségesekkel szemben vállalt kötelezettségeket.

Hága. A Novoje Vremja írja, hogy az orosz kormány sohasem gondol arra, hogy Angliának vagy bárki másnak is területeket

Nép- és állatszámolás.

(Május 1-től 3-ig.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kormány a közlelmezés céljaira szükséges fontos adatok megállapítása végett országos nép- és állatszámolás megtartását rendelte el. Az erről szóló rendeletet a hivatalos lap mai száma közli.

A rendelet szerint a népszámolás május hó első, második és harmadik napján történik és a népességet az április hó 30-iki állapot szerint írják össze. Az összeírás háztartásonként lajstromok útján történik, a férfi és női népességnek koresoportok és foglalkozási csoportok szerint való, részletezésével.

A népszámolással egyidejűleg összeírják a szarvasmarha-, ló-, sertés- és juhállományt is. Az összeírás a népszámolásnál használandó lajstromokban a tulajdonosok szerint történik.

A nép- és állatszámolással egyidejűleg meg kell állapítani a bevetett területek nagyságát is. A vetésterület felvétele gazdaságonként történik és az egyes községek (városok) határában lévő összes szántóföldterületre vonatkozik.

Az adatfelvételeket a községi előjáróságok erre a célra alkalmazandó számláló biztosok és felülvizsgáló megbízottak közreműködésével hajtják végre. A nép- és állatösszeírás a férfitanítók végzik, a kik munkájukért díjazást kapnak. Megbízatásukat elfogadni nem kötelesek, de ha a megbízatást vállalták, munkájukat pontosan végezni tartoznak. A tanítás a három napon szünetelhet. A számláló biztosok működésük tartama alatt közhivatalnokoknak tekintendők.

A ki az összeírásnál valótlán adatokat közöl, vagy pedig az ellenőrzést megghusítja, két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz korona pénzbírsággal sújtható. A rendeletet az Országos Közlelmezési Hivatal elnöke hajtja végre.

Zichy János gróf kilépett a munkapárt köréből.

Tisza István gróf bécsi utja. — Hazug hírek kormánylemondásról.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A munkapárt ma este értekezletet tartott, melyen Khuen-Héderváry Károly gróf elnökölt. Rámutatott arra, hogy egy sajnálatos esetet kell szóvá tenni. Az Est tegnapi számában Zichy János gróf képviselőtársunk nyilatkozatot tett közzé, amely igen éles hangú kritikát tartalmaz a párt vezérével szemben. A párt szilárd-ságánál, bensőségességénél fogva, amely a pártot vezéréhez fűzi, kötelessége, hogy a nyilatkozat ellen állást foglaljon. Ma délután azonban Zichy János gróftól levelet kaptam — mondta Héderváry — amelyet leszok bator felolvasni:

— Kegyelmes uram! Vonatkozással Az Est című lapban tegnap közzé tett nyilatkozatomra, van szerencsém becses tudomására hozni, hogy amidőn fentartom azon elhatározásomat, hogy a munkapárt kötelékében megmaradok, egyúttal bejelentem, hogy a *Nemzeti Munkapárt Országos Köréből kilépek*. Amidőn arra kérem Excellenciádat, hogy ezen elhatározásomat a pártkör tagjainak tudomására hozni sziveskedjék, vagyok bátor magamat Nagyméltóságodnak további jóindulatába ajánlva, kiváló tisztelője gróf Zichy János.

— Ennél fogva — mondta Héderváry Károly gróf — az ügy tárgytalanná vált, miután Zichy János gróf maga vont le nyilatkozata után a konzekvenciákat.

Az értekezlet a levél tartalmát tudomásul vette és ezzel az ügyet elintézték.

Utána Tisza István gróf miniszterelnök szólalt fel.

— Én egy egészen más dologba, csak néhány percre óhajtanám az értekezlet szives türelmét igénybe venni, — mondta a miniszterelnök. — Tudniillik én igazán nem szeretnék tovább belemélyedni abba a béka-egér hareba, amelyet a nagy világháború hatalmas eseményei között, a magyar közéletben most kifejlődni látok és anélkül, hogy polémiába bocsátkoznék azokkal, akik a legutóbbi időben történt tanácskozással kapcsolatban, ellenzéki részről nyilatkoztak, egészen röviden csak két kijelentésre szorítkozom. Először múltóztatások nekem megengedni, hogy emlékezetetekbe idézzem és felolvassam az utóljára itt tartott felszólalásomnak azt a passzusát, amely az ellenzék vezéréit arra indította, hogy őfelsége előtt az ismert lépést megtegyék. Ebben a passzusban ezeket mondtam: (Olvassa.) „Engedjétek meg, hogy hallgatással mellőzzem azt az egész rendszerét, vagyis labirintusát a jól értesült suttogásoknak, a titokzatosan kijelentett félhazugságoknak, amelyek a királyi kihallgatások körül lefolytak. Igazán szégyellem magam, hogy a magyar közéletnek vezető tényezői körül ily rendszere a politikának látszó akcióknak kifejlődik”. Hát ez volt eredeti szövege az én kijelentésemnek. Már most kérem, lehet-e joggal azt mondani, hogy én akkor, amikor politikának látszó akciókról, suttogásoknak labirintusáról beszéltem, hogy én ez alatt azt értettem, hogy őfelsége mit mondott az audiencián az ellenzék vezéréinek. (Mozgás.)

Valaki kézbeszől: Ez rosszhiszemű ferdítés!

Tisza István gróf miniszterelnök: Azt hiszem elég, ha egyszerűen konstatalem azt, hogy elég világosan fejtettem ki azt, hogy azt

a tömkelegét érttem annak a kicsinyes pletykálkodásnak, amelyek minden hangnemből és folytonosan a küszöbön álló kormányválságnak és a jelenlegi kormány elejtésének híret hozták be a lapokba.

— A másik eset, hogy válaszolnom kell Andrassy Gyula grófnak arra a kijelentésére vonatkozólag, amely szerint most már őfelségének egy általuk nyilvánosságra hozott állásfoglalásával állunk szemben, amely a kormány állásfoglalásával nem egyezik, minél fogva tehát, amint ő mondja, nincs meg az alkotmányos kormányzás azon előfeltétele, hogy a királyt a kormánya fedezze. Hát ez merőben téves. Mert őfelségének azt a kijelentését, hogy az ő felfogásában nem volna akadály a koncentrációs kormánynak, a legnagyobb készséggel fedezem és fedezi az egész kormány. Ebben a tekintetben tehát semmiféle kifogás nem létezik. Én tisztán ezt akartam kijelenteni. Polémiába nem bocsátkozom és remélem, hogy nem jövök többé abba a kényszerhelyzetbe, hogy erre a kérdésre visszatérjek.

A miniszterelnök szavait hosszantartó éljenzéssel vették a párt tagjai tudomásul és Khuen-Héderváry Károly gróf konstataleva, hogy egyéb tárgy nincs, az értekezletet berekesztette.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Magyarország ma esti számában a tegnapi minisztertanácsal kapcsolatban azt írja, hogy a minisztertanács elhatározta, hogy a kormány benyújtja lemondását és a miniszterelnök a lemondás tárgyában holnap a királyhoz utazik. Hivatalos kommunikét adtak ki — írja a Magyarország — melyben a miniszterelnök utazását azzal akarták leplezni, hogy Kúrtay Lajos báró, a Közélelmezési Hivatal elnöke is megjelent a minisztertanácsban, mert az a személelmezési kérdésekről lett volna szó. Holott politikai körökben tartja magát az a hír, hogy Reznér Ervin báró, a király személye körüli miniszter azért volt Budapesten, hogy a kormány lemondása körüli dolgok megbeszélésénél ő is jelen lehessen. Hír szerint Tisza István miniszterelnök a kormány lemondását csak akkor nyújtja át a királynak, amennyiben nem sikerül a királytól bizalmi nyilatkozatot kieszakozolni, amire a kormánynak szüksége van, hogy az ellenzéki vezérek nyilatkozata által szenvedett kudarcot némileg reperálhassák.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Magyarországnak fentebb ismertett híre teljesen légből kapott koholmány. A tegnap tartott minisztertanács a közlelmezés kérdéseinek kivül: *a köztisztviselők helyzetének kérdését tárgyalta részletesen s a minisztertanács már meg is állapodott abban, hogy legközelebb a köztisztviselők helyzetében jelentékeny javulás és megkönnyebbülés következik be a teendő intézkedések következtében.*

Budapestről telefonálja tudósítónk: Egy esti lap tegnapi számában gróf Andrassy Gyula, kihez kérdést intéztek, nyilatkozott gróf Tisza Istvánnak a főrendiházban a békéről tett megjegyzéséről. Andrassy szavaira, melyek politikai körökben feltűnést keltettek, ma gróf

Tisza István miniszterelnök a következőkben nyilatkozott a lap munkatársa előtt:

— Hogy milyen egyensúlyt vezetett fákkelenséggel igyekszik Andrassy Gyula gróf minden szalmaszálba belekapaszkodni, hogy megingottnak tüntesse fel a jóhiszemű közönség előtt annak a kormánynak pozícióját, a melyet a nyílt politikai harc becsületes eszközeivel nem tudott megbuktatni, arra újabb bizonyíték az utolsó külügyminiszteri kommuniké kaposán megjelent nyilatkozata.

— Azzal igazán bajos vitatkozni, a ki kormányférfiaknak a parlamentben tett ünnepléses kijelentése és félhivatalos sajtónyilatkozat között nem tud, vagy nem akar különbséget tenni.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Tisza István gróf miniszterelnök szordán este Bécsbe utazik és csütörtökön kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Imádkozik a király a békéért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Reichspost ma érkezett száma hosszabb tudósítást közöl arról a fogadalmi ünnepről, amelyet Bécs népe Károly királlyal az élen vasárnap délelőtt tartott a szent István templom zsufolásig telt hajóiban. Szines volt és megrázó erejű ennek az ünnepnek kimagasló mozzanata, amikor dr. Piffel kardinális az oltári szentséggel való áldásosztás után letérdelt a főoltár lépcsőjére és éreces hangon előmondta az osztrák nép fogadalmának imádságos szavát. Az udvari oratóriumban őfelsége ugyanakkor kezébe vette imazsámolyáról az ott fekvő fehér lapot és a kardinális szavai után a morajló néppel együtt mondta minden mondatát a következő imádságnak:

— Mindenható Isten, aki magad ígérted nekünk, „hogy töröknek örömük legyen a béke teljesülésében”, Te tudod, mely türelemmel és megértéssel voltunk mi elleneink iránt, míg számvetésünk saját javunkról és aggodásunk kezünkbe nem adta a kardot. Elránk kényszerített harenak égő szükségében napról-napra jobban látjuk, „mely drága ajándék kiválasztottaid számára a béke”. Tehetetlenségünk tudatában a Te segedelmedben bizva imádkozunk Hozzád és bár sokszor le-tértünk kegyelmed útjáról, egész szívünkkel könyörgünk Hozzád:

„Add vissza országunk békeességét!” De mert apostolod arra oktat, hogy „dicsőség, tisztesség és békeesség jut osztályrészül annak, aki jót cselekszik”, kérésünket: „hogy hatalmadon át békét nyerjünk” törhetetlen bizalmunkban, amely belső imádságra ösztönöz a békéért, fogadalmunkkal is támogatjuk; mert „az igazak fogadalma megváltó erővel van”. Örök Isten! Előtted fogadjuk ma Ausztria uralkodója és népe, hogy szék-városunkban, Bécsben béketemplomot építünk és azt Máriának, „a béke királynőjének” szenteljük. Ebben a templomban akarjuk megünnepelni minden esztendőben a béke napját és egy arra következő novenával Szűz Anyánk tiszteletére az előtt a képe előtt, ahol egyszer már megfogadtuk, hogy minden esztendőben mindenszentek napján ott bűsűt tartunk, elesett harcossainkért. Add meg urunk ezt a szándékunkat és adj „a mi napjainkra békét!” Nagy lesz a mi örömünk, „fogadalmunkat teljesítve néped szándéka szerint és mindazek szándéka szerint, akik Téged félnek!” Amen.

Mikor az amen moraja végig hangzott a hajókon, antifonába kezdett a korus, ugyanazt

a zsolárt énekelte, amelyet 1916 február 15-én XV. Benedek pápa is elimádkozott szent Téta domjában az összes katolikus országok diplomatáinak jelenlétében a világ békéjéért.

Kiemelik a holttesteket a „Zrinyi”-ből.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Zrinyi áldozatainak holttestei még mindig a hajó másodosztályu kabinjaiban fekszenek. A vizsgálóbíró kívánságára a ráckevei főszolgabíró elállott attól a tervtől, hogy a hajó megelékezésével hozza felszínre a holttesteket. A nagytényi hajóállomás főnöke tegnap reggel táviratot kapott, mely a Belgrádból utnak indított emelődaru megérkezését jelzi. A munkálatokra szükséges előkészületeket tegnap délután már megtették. A Zrinyi kiemeléséhez kirendelték a Nagytényiben állomásozó 26. vadászszázalaj egy századát.

Csatáry Frigyes, a Dunagőzhajózási Társaság bécsi vezérigazgatója tegnap Budapestre érkezett, s a társaság több tisztviselőjével együtt künn járt Tokolon, hogy megtekintse a szarvasföldön járt hajót.

A szombaton előkerült három holttest egyszerű fakoporsóban fekszik a tököli temető halottas házában. A hét végéig hagyják itt közszemlén, azután eltemetik őket. Az egyik holttestben Aenglender Ferenc 82-ik gyalogezredbeli közkatoná felismerte az édesapja, Aenglender József 56 éves bácskavutói fölényes holttestét. A másik két holttestet még nem sikerült agnoszkálni, bár tegnap a környékről rengetegen keresték fel a halottasházat.

Sárospataky főügyész-helyettes tegnap délután tíz órakor Andreánszky törvényszéki orvossal künn járt Tokolon. Andreánszky felboncolta a három holttestet s a boncolási jegyzőkönyv másolatát a főügyész-helyettes megküldötte a budapesti főkapitányságnak is, amelyet értesített, hogy vegye át a nyomozás további részét. A bűnügyi vizsgálatra vonatkozó minden lépés mártól kezdve a budapesti rendőrség hatáskörébe tartozik s ez végzi majd a további tanú kihallgatásokat is. A budapesti rendőrségen eddig száztíz eltűntről lettek jelentést.

Az egyik női holttestben ma reggel felismerték Varga István utkaparó 39 éves feleségének holttestét. A két agnoszkált áldozat nevét már ma délelőtt eltemették Tokolon.

Budapestről telefonálja tudósítók: Ma kezdtek meg a Zrinyi halottainak kiemelését. A hajó elsüllyedt részén a holttesteket léket vágta s csakánnyokkal kezdtek a holttest viz tetején uszkáló tárgyaknak és a holttestek kiszedését. Legelőször egy ötes sváb katonát, egy 8 éves kisleánynak s egy 17 éves leánynak hűségét emelték ki. Majd egy rokkant katona és két munkója került felszínre. A holttesteket Tokol községben állították ki közszemlére. Ma 20 koporsót vittek ki s még 50-et rendeltek. Délután 1 órakor 120 pionir katonából álló osztag vette át a kutatási munkálatot s ugyanekkor mentek ki a katasztrófa színhelyére Harós Géza vizsgálóbíró, Sárospataky József kir. főügyész, Andreánszky Jenő törvényszéki orvos és a jegyzőkönyvvezető. Az utaszkatonák a léket kiszélesítették és csakánnyal délután 3 óráig még 12 holttestet, 7 férfit és 5 nőt húztak fel a hajó belsejéből. Délután 4 órára még 6 halott került felszínre. Estetelől 6 órakor beszüntették a munkát, amelyet holnap folytatnak. A holttestek arca borzasztóan el van torzítva, testük és végtagjaik erősen ütések nyomait mutatják. A felhúzott holttestek mind a lépcső-

feljárt mellett voltak. Ez s a zuzott sebek azt mutatják, hogy a lépcsőfeljártnál rettenetes tumultus lehetett. A hullákat átkutatják, s talált dolgokat, értéktárgyakat letétbe helyezik, a holttesteket lefénnyképezik s úgy adják át őket az anyaföldnek.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: R. Tóth József a Király-színház tagjának felléptével: Csárdás királyné, operett. Csütörtökön: Walborg-Schwärdström és Kertész Vilmos vendégfelléptével, 50 százalékos helyár-felemléssel: Hoffmann meséi.

Pénteken: Walborg-Schwärdström és Kertész Vilmos vendégfelléptével, 50 százalék helyár-felemléssel: Traviatta, operett.

* A színház hírei. R. Tóth József, a Király-színház művésze ma lép föl vendégként a Csárdás királyné Ervin herceg szerepében, melyet Budapesten Király Ernővel felváltva játszik. R. Tóth József ugyan ma még ismeretlen az aradi közönség előtt, de jó híre már megelőzte. Elegáns fellépése és kiváló színpadra természetessége az első pillanatokban megfogja hódítani az aradi közönséget, úgy mint annak idején a fővárosit. A többi szereplők maradnak a régiiek. — Schwärdström Walborg világhírű énekművész csütörtök és pénteken játszik újra a Hoffmann meséi és Traviatta operában. — Kertész Vilmos, a temesvári-budai színház kitűnő művésze két estén lesz ismét vendége az aradi színháznak. Csütörtökön Hoffmann meséi és pénteken a Traviatta operában lép föl. — Itjusági es nepies előadás. Szombaton délután 3 órakor lesz a legközelebb itjusági előadás. Színpadra kerül Kárpáthy Zoltán Jókai legendás színjátéka, melynek óriási sikerét jelentette az állandó zsúfolt ház. A Kárpáthy Zoltán főszereplője ugyanazok, mint az első bemutatás előadásánál volt. — Az igen tisztelt színház: berökhöz. Tekintettel azon körülményre, hogy a színházi idényben az utvári gyász és fűtési hiány miatt hosszabb szünet volt, a színház csak úgy képes a kötelező bérletet lejátszani, ha minden előadást bérlettel jámban ad. Így bérletben kerül színpadra szombaton 21-én Schwärdström Walborg művésznővel a Traviatta. Tisztelettel felkérjük az A) bérletet, legyének kegyesek az 50 százalékos emelési különbözetet a pénztárnál befizetni, vagy ha nem óhajtnák helyeiket igénybe venni, úgy a pénztár a napi bérletért tisztelettel vissza utalja. Tisztelettel a színház vezetőség.

* A Nővédelmi Hivatal színházi délutáni iránt óriási az érdeklődés. Jegyek már csak korlátozott számban várhatók, ami annak a ragyogó műsorának tudható be, melyet a rendezőség összeállított. A zenekar Bachó: Magyar Ábránd nyitányát játssza. A mesét, melyet Grallertné Martini Hilda írt, Tóth Boske mondja el, ennek kapcsán jönnek a színpadra a törpék, a kik bájos táncot lejtének. Majd Sonn Sári mond el egy bájos kis monológot, utána pedig Benkőné tanítványai magyar táncot lejtének. Csak Anna Grieg: Solweig dalát és Dienzl Oszkar egy dalát énekel Gellert Pál karnagy kísérettel. A következő szám egyik legnagyobb érdeklődéssel várt piece-e a műsornak. Auszertweil Annuska tánca, a táncművészet legmagasabb fokán áll. A műsor címlója Fényes Boriska, ez az izmos tehetségű kis művésznő, aki Chopin és Schubert darabot interpretál zongorán. Elevevességével és színességével kimagasló száma a programnak: Haydn: gyermektanulmány, melyet Máttermüller József zenekonzervatórium igazgató tanított be gondosan. A színpadon közreműködnek: zongora: Angel Magda, Iszlat Gabriella, Schill Magda, Várian Livia; kakuk: Brandeis Adél, Eisel Emma, Paulik Irma; csakánny: Fényes Boriska; pity, a-ty: Molnár Erzsébet, Karácsonyi Juci; trianget: Horváth Gizella, Komáromi Leona, Tesita Lenke; esőrgő: Boros Izabella, Hess Magda, Némethy Irma, Nicsovits Olga, Steiner Gus, Vassonyi Erzsébet; kerepő: Bara Erzsébet, Ecker Erzsébet, Gábor Erzsébet, Holbauer Maria, Komáromi Erzsébet, Weisz Boriska; trombita: Borbély Gizella, Deplitee Lida, Román-

der Ilona, Ligeti Jolán, Murády Irén; dob: Ecker Erzsébet, Gerich Ilus és Irén, Lautner Vilma; cintányér: Karácsonyi Juci, Marossy Erzsébet, Molnár Erzsébet. — A műsori Szávay Gyulának egyfelvonásosa rekeszti be, az Élet és Iskola, melynek szereplői: Petőcz Ottília, Szél Edith, Marossy Manca és Buri, Martonosi Böske, Kőmives Mici, Peirányi Emmi, Pöhm Magda, Rényi Józsa, Krieser Anus, Stemfeld Róza, Almássy Róza, Vas Manci, Elemér Irma, Szablóczky Magda, Scepowszky Irén. — Az előadást — mely d. u. 3 órakor veszi kezdetét — a nagy érdeklődésre való tekintettel holnap csütörtökön megismételik. A megrendelésre álló jegyek Scherhag H. és fia cégnél és előadás előtt a pénztárnál várhatók.

Szokásos harci tevékenység.

Budapest, április 17. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Minden hadszíntéren a szokásos harci tevékenység folyik. Egyébként különös esemény nem történt. Hőse altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Felmentés után tiz évi fegyház.

— Mégis elítélték a nagyanyját meggyilkolt unokát. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny annak idején beszámolt arról a bestialis kegyetlenséggel elkövetett rablói gyilkosságról, amelynek egy dúsgazdag török öreg asszony, Giró Szász Andrásné esett áldozatul, akit a saját kiskorú unokája baltával agyonvert és a holttestet egy lakatlan ház pincéjébe rejtette.

Az elzúllott egykori tanítóképezdei növendék, miután az első vizsgálat folyamán lehetetlen volt ellene pozitív bizonyítékokat szolgáltatni, a felmentő ítélet után, nyilván, hogy egészen biztonságban érezze magát, Romániába szökött. Ez okozta vesztét. A bukaresti rendőrség ugyanis, mint alkalmatlan idegent visszavetelte a Pradeálra és átadta a határrendőrségnek, amely a szokási kísérletben a felmentő ítélet dacára a bűnösség bizonyítékát látva, megindította a vizsgálatot és felderítette az egész szörnyű bűnt. A bizonyítékok súlya alatt összetörve, a fiatal gonoszlevő bevallotta, hogy ő ölte meg és rabolta ki a nagyanyját. Eleinte ugyan egyik női hozzátartozóját is beleakarta keverni a gyanuba, de később meggondolta a dolgot és egyedül vállalta a rablói gyilkosságot.

Az oláh háború kitörése miatt csak ma ítélték a rablói gyilkos unoka fölött a brassói törvényszék fiatalkorúak büntető főtanácsa, amely elé, az előző felmentő ítélet miatt újrafelvétel útján került a bűnper.

A vádat Kihényi Lóránt ügyész látta el, aki a maximális büntetés kiszabását kérte az elvetemült fiatal gonoszlevőre.

A védő, főként a törvényszéki orvosszakértő azon véleményére hivatkozva, amely szerint a rablói gyilkos unoka csak korlátozott mértékben beszámítható, a fiatalkorúak feletti ítéletkezés szellemének megfelelő büntetés alkalmazását ajánlotta a bíróság figyelmébe.

A vádlott maga, korábbi, több ívre terjedő beismerő vallomásai ellenére rendületlenül tagadta, hogy ő ölte volna meg a nagyanyját. Működés azonban nem használt semmit. A bíróság a vizsgálati fogságból két ízben is megszokott szilárd síhedert a legszigorúbb büntetéssel sújtva, 10 évi fegyházra ítélte.

Az ítélet kihirdetése után a fiatal gyilkos sírva távozott.

Csak Németország mentheti meg Európát.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Rendkívül nagy feltűnést kelt a svéd parlament alelnökének, Steffen Gusztáv dr. egyetemi tanárnak felhívása, amelyet Németországhoz intéz. Arra szólítja fel, hogy *mentse meg Európát*, mert különben az orosz forradalom Anglia szájaize szerint meghosszabbítja a háborút és akkor Európának el kell véreznie olyan célokért, amelyek csak a tengerentúli birodalmaknak, Angliának és Amerikának hasznosak. A szenzációs cikk, amely a Vossische Zeitung holnapi számában jelenik meg, a következőképp hangzik:

— Az orosz forradalom cháosza talán hasznossá válhatik és megszülethetik belőle az európai béke támasza — de csak Anglia akaratára ellenére és az angol világhatalom rovására. Anglia Németország diplomáciai bekerítése által és a hadüzenettel Németország kárára és ezzel együtt az osztrák-magyar monarchia, a Balkán államok és Törökország rovására megakartja szilárdítani óriási világhatalmat, sőt még bővíteni is szándéka volt. Erre a célra fel kellett áldozni a békét és a kontinentális Európa legsajátosabb életérdekeit. Ez mindig így szokott történni, ha az angolszász gyarmatvilághatalom gyarapodása és jóléte így kívánta. Az orosz cárizmus a legkitűnőbb békeszegő eszközül kínálkozott, az egész kontinensen. Anglia eszközüvé vált és pedig igen szívesen ép úgy mint Franciaország, Belgium, Olaszország, Szerbia és Románia, valamint Japán és Kína, épen úgy mint az Egyesült amerikai államok azzá lettek a háború alatt és ki tudja, hogy melyik ország lesz azzá a háború végéig.

— A cárizmus Anglia áldozatává lett, épen úgy, mint Szerbia, Belgium, Románia, Olaszország, Franciaország, vagy mint a többiek, amelyeket még nem lehet megnevezni. És ezzel az áldozattal — az orosz cárizmus feláldozásával — fordult egyet a világtörténelem lapja és a helyzet igen veszélyessé vált az angol tervekre és célokra.

— Az új Oroszország egy szép napon olyanra válhatik, amilyennek Anglia kívánja,

tudniillik Németország, Közép-Európa, valamint az egész európai szárazföld legrettenetesebb veszedelmévé. Ez fog történni, ha „a liberális” nagytőke és belpolitikailag moszkovita-centralisztikus, külpolitikailag agresszív, imperialisztikus irányzat, amelyet jelenleg Lvov, Gutschkov és Miljukov orosz miniszterek képviselnek, végleg is felülkerekedik. Ez az angolbarát, modernül nagy polgári ága az orosz forradalomnak, még mindig az orosz moszkovita elnyomó és hódító szellem.

Az nem változott rajta, hogy köztársaságinak, vagy alkotmányosan monarchikusnak festi magát. Egy cseppet sem fogja szégyelni, ha időlegesen katonai diktatura lesz, ha a forradalmi Oroszországnak szepmasztikus törekvéscinél és a háború továbbvitelére erre szüksége lesz. Oroszország angolbarát politikusai, akik amellett még liberálisoknak is mondják magukat, minden elképzelhető hazugságot elfognak terjeszteni a hadseregben és a népközött Németországnak az oroszok szabadsága ellen intézett, vagy kigondolt gyilkos terveiről, a német világhódító vágyról és Anglia akaratára szerint tovább fogják és pedig a legenergikusabban vinni a háborút orosz legyverekkel.

— Ha az orosz forradalom ebben az irányban folytatódik, akkor még jobban ki fog tűnni, hogy a világháború egész Európa jövőjének rettenetes sorsdöntő harca. Egy olyan harc, amelyben leginkább *European kívül álló* és az igazi európai életérdekek ellen irányuló erők vesznek részt: Európa és Amerika *angolszászai* és az az euró-ázsiai *moszkovitizmus*. Eme két kelet-nyugati malomkö között megöröklődhetik Európa.

— Németország az egyedül segítő, aki megmentheti Európát.

— Ennek a mentőmunkának azonnal meg kell kezdődnie, mielőtt Angliának még ideje lenne, hogy az orosz forradalmat végleg olyan vágányokra terelje, amely az entente részéről a háború, különben nem is olyan féltelmetes folytatását tenné lehetővé. Most lép előtérbe az államférfiúi és a hadvezéri zsenialitás

elválaszthatatlan összefüggése. Az angol diplomácia nagy művészete az, hogy politikailag kritikus időkben mindig alaposan tudtak beavatkozni idegen államok és népek belső ügyeibe. Idegen politikusok, pártok és népretegek, amelyek angolbarátok — és a nagy tőke, valamint a parlamentarizmus virágzásának idején mindenütt vannak ilyenek — tisztára angol érdekek szolgálóivá válnak, amennyiben azt hiszik, hogy saját céljaikat csak angol barátság segítségével érhetik el. Az a szellemi típus és azok az életideálok, amelyeket Anglia a legextrémebb alakban testesít meg, láthatatlan, mindenütt többé-kevésbé erősen képviselt világhatalom, amely ellen nemcsak anyagi, hanem szellemi eszközökkel is küzdeni kell.

— Vajjon az orosz forradalomban sikerül-e az angol játék, főleg attól függ, hogy Németország a legközelebbi jövőben milyen álláspontot foglal el az orosz egymással vívódó szellemi erőivel szemben. Azok mellé a tömegierők mellé áll, vagy szembehelyezkedik azokkal, amelyek — angol protektorátus alatt — a legrövidebb idő alatt egy új moszkovita hódító államot akarnak létesíteni és amelyek a világháborút, angol értelemben a győzelemig akarják folytatni.

Osztrák kormányválság. Bécsből jelentik: Politikai körökben híre jár, hogy Urban és Bernreiter miniszterek benyújtották lemondásukat. Tegnap minisztertanács volt, amelyen jelen volt Czernin gróf külügyminiszter is és a minisztertanács után Clam-Martinic osztrák miniszterelnök, későn este kihallgatáson jelent meg a királynál, azután pedig a miniszterelnök Czernin Ottokár gróf külügyminisztert kereste fel, akivel hosszasan tanácskozott. **A miniszterválság a Reichsrath összehívásával van kapcsolatban.**

Bécsből jelentik tudósítók: A részleges miniszterválság a mai nap folyamán tovább fokozódott. Bobrnszky gróf lengyel miniszter szintén beadta lemondását, s kijelentette, hogy osztozik a lemondott két német miniszter felfogásában, a nyelvrandelet oktroyának kérdésében. A kereszt-

zenekari erősíthetnek és a beálló üresedéseket pótolhatnák.

A rendszeres magán- és karének-oktatás folytatás pedig remélhető, hogy az évek során kiképzendő énekesekből megalakítható lesz egy oly *férfi- és női énekkar*, mely zeneileg képzett tagokból áll és az e téren — sajnos — több évtized óta tartó stagnáció meg fog szűnni és a zeneirodalom előbb felsorolt hatalmas művei némelyike előadásra kerülhet.

Évvel párhuzamosan az egyesület egyik feladatát fogja képezni a kulturpalota nagy hangversenytermének tökéletessé tétele egy, a terem méreteinek megfelelő nagy orgona felállításával, amire nézve szükséges költségek összegyűjtését az egyesület már több év előtt megkezdte.

Ha orgona is áll majd a teremben, akkor szabadulunk fel teljesen az alól a korlát alól, melyet az orgona hiánya miatt a műsorok összeállításánál állandóan éreznünk kell, ha nagy-szabású remekművek előadására gondolunk és akkor fogunk csak közönségünk előtt az előbb felsorolt csodás művek mysteriumai megnyilvánulni.

A zenedével kapcsolatban Arad szab. kir. város tanácsa, s főleg Varjassy Lajos polgármester és Kovács Vince kultúratanácsos megértéssel karolták fel a városi zenekar kérdését is. Egy állandó zenekar a symphonikus zene művelésének egyik legfontosabb előfeltétele. Az Aradi „Fiharmonia” Egyesület hálás elismeréssel tartozik az aradi és kir. katonai

Uri és női énekkar kell Aradnak.

Az Aradi Filharmonia Egyesület jubiláris évkönyvének

írta: Mandl Vilmos dr.

Az annyira kiérdemelt béke beálta után nemzetünk nagy feladatok elé lesz állítva. Nemcsak a kül- és belpolitika, köz- és magángazdaság, hanem a művészetek is egészen új irányelmék szerint fognak igazodni. Több évi stagnálás, sőt visszaesés káros hatásai helyrehozandók lesznek. A legendás küzdelmek közben észlelt hiányok kiküszöbölendők és a felismert igazságok alkalmazandók lesznek.

Minden téren nagy evolúció fog beállni. Ehhez egyesületünknek is alkalmazkodnia kell. A dolog természetében rejlik, hogy ha valamely cél elérve lett, akkor a tovább haladás vágya előre tör. Egyesületünknek is ki kell tűznie további fejlődési keretait és azokat a művészeti célokat, melyek megvalósítása alapszabályaiban, mint eléréndők, körvonalazva vannak.

A lefolyt 25 év alatt egyesületünk elérte fejlődésének azt a fokát, hogy zenekari *symphonikus hangversenyek* állandósítható. Az instrumentális zene eme betetőzését képező műfaj művelése és tovább fejlesztése mellett az egyesületi működés tervszerű és rendszeres kifejeztésshez tartozik, hogy az egyesület *énekkarokkal együtt egyházi és világi oratoriu-*

mokat és egyéb, karénekre írt zenei műveket is adjon elő. — Palestrina, Pergolese, Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Schumann, Gounod, Verdi, Tinel, Franck, Brahms stb. nagy alkotásai nálunk még ismeretlenek. Mily remekművekben való gyönyörrel kell lemondanunk mindaddig, míg képzett és lelkesen kitartó *férfi- és női énekkarunk* nincsen.

Ilyen énekkarok nélkül a „Messiás”, „Hallelujah”, „Jahreszeiten”, „Missa solemnis”, „Eliás”, „Manfred”, „Redemption”, „Szt. Erzsébet legendája”, „Requiem”, „Franciscus”, „Beatitude”, „Deutsches Requiem” stb. magasztos és lelketemelő nagy alkotások élvezhetőségéről le kell mondanunk.

Ismerjük a feladat elé gördülő óriási akadályokat, melyek vidéken még számosabbak és nagyobbak, mint valamely fővárosban, — de nem adjuk fel a reményt, hogy idővel ezt a célunkat is kitartással, szorgalommal elérhetjük. Erre nézve azonban az előfeltételeket meg kell teremteni.

Ezek közé tartozik, hogy minden erővel elősegítsük az Arad szabad királyi város által fentartandó, nyilvánossági joggal felruházandó *Városi Zenede* létesítését, melynek előmunkálatait a közbejött háború akasztotta meg. Egy modern alapokra fektetett és kellőleg vezetett városi zenedének egyesületünk szempontjából is nagy jelentősége volna. A kellő minősítéssel bíró tanárok által vonós és fúvós hangszerekben kiképzendő növendékek a symphonikus

tény szociálisták ma tárgyalásokat folytattak, de határozatokat nem hoztak. Álláspontjukat később fogják precizizálni.

Azt hiszik, hogy Clam-Martinié,

osztrák miniszterelnök kénytelen lesz az egész kabinet lemondását benyújtani. Már miniszterelnök jelöltekéről is beszélnek, s többek között Condenhove gróf és Beck báró nevét emlegetik.

Anglia zavargásokat akart szervezni Németországban.

— Erőlködés a békemozgalom ellen. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlini jelentik: Anglia fáradozása jelenleg nyilvánvalóan arra irányul, hogy a háborút meghosszabbítsa és az orosz békemozgalmat lehetőleg megakassza. Ennek a törekvésnek jele mindenütt megtalálható. Nyugaton az angolok az áttörés kísérletét alig felülmúlható anyagfőhasználással folytatják. Amerika magatartásával kapcsolatban London a béke feltételeinek revízióját igéri. Az entente irtoztos kívánságait kissé összeegyeztetni igyekeznek Wilson ugynevezett demokratizmusával, hogy az Egyesült-Államok hajlandó legyen az európai harctéren emberáldozatot hozni. Oroszországgal szemben Anglia az ideiglenes kormány védőjének szerepét játssza, amennyiben távollattani igyekszik a béke radikális híveit Oroszországtól. Noha sajnálatos dolog, hogy egyes semleges szociálista vezetők arra lehetett főhasználni, hogy Oroszországban a háború mellett kardoskodjanak, mégis remélhető, hogy az orosz nép ismert békevágya az ő befolyásuk ellenére is megtalálja a maga útját.

Legutóbb angol mesterkedésre Oroszországban új szociáldemokrata csoport alakult, a mely az egység pártjának nevezi magát és valamennyi demokratát magába akar tömöríteni. Az egységességnek természetesen első sorban a háború céljait illetően kell megvalósulnia. Kérdéses azonban, tud-e Anglia ilyen eszközökkel egyáltalán valamit elérni.

Ma immár biztosra vehetjük, hogy az orosz nép túlnyomó többsége a békét ki-

vánja és semmiféle akadályt sem gördit az esetleges békétárgyalás elő. Nincs ez a hatalom, amely meg tudja majd akadályozni a békebarátok biztos győzelmét. Kézenfekvő dolog azonban, hogy a helyzetből kifolyóan bizonyos nehézségek fognak támadni, de valószínű, hogy ha egyszer a tárgyalást megelőző eszmecserére megindul, akkor lesz folytatása is. Több hét, vagy hónap most már nem játszhat szerepet. A középponti hatalmak gazdaságuk és hadseregük erejére támaszkodva továbbra is kitartanak.

Az utóbbi kérdést illetően Angliában némiképpen reménykedtek, hogy Németországban a gazdasági nehézségek miatt belső zavarok keletkezhetnek. Anglia azonban ismét csalódott. A kenyérelosztás új rendje miatt, amely ma kezdődött meg, volt ugyan egyes berlini üzemekben részleges sztrájk, de Nagy-Berlin életében semmit sem lehet belőle észrevenni és a municiógyárakban a munka zavar nélkül folyik tovább. Eppen a szociáldemokrata körök ösztönzik a munkásokat okos viselkedésre és feltehető, hogy a nép néhány nap múlva megszokja már az új gazdasági rendet. Mindenesetre kérdés, vajon Anglia nem kísérelte-e meg, hogy titkos ügynökeivel egyenesenkedést támasszon a német nép körében. Bizonyos azonban, hogy Németország

ma éppen olyan egységesen áll szemben ellenségeivel, főként Angliával, mint a szigorított buvárhajóháború megkezdése előtt. Ami azonban Oroszországot illeti, Anglia üzelmeire megkapja a méltó feleletet valamennyi orosz hadsereg képviselőinek gyűlésén, amely a napokban lesz Minszkben. Talán hallani fogjuk azt is, mi szava van Francia- és Olaszországnak a béke kérdéséhez.

Berlinből jelentik: Minthogy a kenyéradagokat lo kellett szállítani, a jövő hét folyamán a kenyér pótlása gyanánt a következő ételmi-szerdadagolások és más intézkedések történtek.

A városi tanács a következőket teszi közzé: a helyenkint felbukkant téves hírekkel szemben kijelentjük, hogy a jövő héten is kiadjuk a kenyérgyököket és pedig ezerhatszáz gramm sulyu kenyér vásárlására, tehát a heti adag további esőkentése nem történik meg.

Schönbergben (Berlin egyik külvárosa) a következő héten kiadásra kerül fejenként: ötszáz gramm hus, ötfont burgonya, ezerhatszáz gramm kenyér, ötven gramm vaj, harminc gramm margarin, három tojás, egy doboz kondenzált, vagy három üveg sterilizált tej, egy font zabkészítmény, háromnegyed font cukor, kétszáz gramm savanyu káposzta, négy száz gramm keltkáposzta és száz gramm szárított főzelék.

Vilmersdoriban kiadásra kerül: ezerhatszáz gramm kenyér, öt font burgonya, ötszáz gramm hus, fél font savanyu répa, ötven gramm szárított főzelék, kétszáz gramm zabliszt, száz gramm árpakása, egy font szirup, továbbá minden hat-tizenöt éves gyermek részére háromnegyed liter sterilizált teljes dántej.

Stettinben kiadásra kerül: ezerhatszáz gramm kenyér, ötszáz gramm hus, ötven gramm vaj, harminc gramm margarin, öt font burgonya. Továbbá egy doboz kondenzált tej 5-8 éves gyermek részére, valamint 60 éven felüliek részére százhetvenöt gramm zabkészítmény. Ötven gramm ételolaj, egy font marinírozott hal, egy negyed font füstölt hal, három darab he-ringszelet, egy tojás, három tojás szoptatás-szonyoknak és végül savanyukáposzta minden lakosnak.

állomás- és a cs. és kir. 33. gyalogezred parancsnokságának azért, hogy 25 év óta előzőleg és a művészi célok megértésével rendelkezésre bocsátották egyesületünknek a szükséges kisegítő zenészeket, különösen fuvó hangszerekre. Egy állandó városi zenekarban, melyben az egyes tagok csak hosszabb időközökben változnak és melynél nem forog fenn az a lehetőség, hogy teljes egészében elhelyeztessék és az által a több, esetleg sok évi együttműködés által elért és a subtilitásokra is kiterjedő összjáték teljesen kárba vész, inkább biztosítva van mindaz, amit — összefoglalva — zenekari tradíció alatt — beleértve az évek során át betanult — műsorokat — értünk. Egy ilyen állandó városi zenekarnak még sok egyéb feladata volna, sok egyéb célt szolgálhatna és vihetne előbbre. Elláthatná ez a zenekart a felépítésre váró városi plébániában a zenés miséket.

Főfeladata volna, hogy a város színházában mindenkor rendelkezésre álljon egy oly állandó zenekar, mellyel operákat előadni lehessen és amely idővel legalább az ismertebb operákból álló repertoírral rendelkezik. Hogy mily előny az egy színháznak, ha egy-egy operához csak egy-két zenekari próba szükséges, azt minden igazgató és karmester értékelni tudja, ki operák előadását másorába felvette.

Egyesületünk élénk propagandát fog abban az irányban is kifejteni, hogy Arad visszanyerje azt a jelentőségét, melyet már a múlt század közepe táján elért volt mint oly vidéki város, melynek állandó — és pedig igen kiváló — operatársulata is volt nagy repertoírral. A sok kiváló tag közül csak a következő neveket ragadjuk ki példakép: Hollósy Kornélia, Téli Róza, Fekter Ferenc, Bignó, Odry Lehel.

Philippovien, Dánosi Ben, Marcell Géza, Marcellné, Geracsné, Mándokyné stb.

A múlt század hatvanas évei vége óta utat tört magának az operette és a vidéken néhány év alatt majdnem teljesen kiszorította az operát, úgy, hogy eseményszámba ment, ha vidéken — jobbadán operette-erőkkel, vagy egy-egy vendégművészrel — egy-egy opera előadására került a sor. Csak újabb időben észlelhető ismét, hogy egyes ambiciózusabb vidéki igazgatók ismét előadtnak néhány operát, ha az az évi operette-irodalom csak tulságosan silány termékeket volt képes produkálni.

Az operette-irodalom elhajulása természetesen nem maradt hatás nélkül a közönség zenei ízlésére, még pedig elrontására, amit az opera sinylett meg.

Nem tehető kifogás az operette, mint műfaj ellen, míg zenei értékkel bír. „Orpheus” az alvilágban, „Szép Helena”, „Bóregér”, „Cigánybáró”, „Szép Galathea”, „Beccació”, „Cornuevillei harangok”, „Petaud király udvara”, „Vig özvegy”, „Koldus diák” stb. értékes és maradandó becsű művek, melyek közül több udvari operák műsorán is állandóan szerepel. De a százával, megrendelésre, vagy anélkül készült, egy divatba jött névnek kiaknázását célzó lizsavirág iltű, Gassenhauerekkel telített operette-eknek, melyek gyakran a Variéték színvonalára süllyednek, — nem szabadna egy Fekete dominó-t, Sevillai bérbélyt, Cár és ács-ot, Mártá-t, A király mondta, A makrancos hölgy-et, Fra Diavolo-t, Don Pasquale-t, Hoffmann meséit, Házi tüssök-öt, Jeanette menyegző-jét, a Remete eszengetyü-jét és hasonlókat kiszorítani, hogy csak a „Spieloper”-nél maradjunk nos is szólva a nagy operáról.

Habár a vidéki opera kérdésének megoldása nem képezi egyesületünk egyik feladatát, közvetve annyiban mégis egyesületünk érdekkörébe esik, mert egy jó opera egyrészt fejleszti és terjeszti a zenei jó ízlést és még a képzőművészetekre is kihatással bír, másrészt kiváló énekművészek és jó karok egyesületünk keretében is hozzájárulhatnak nagyobb szabású művek előadásához és sok esetben nélkülözhetővé tennék az idegen művészeket.

A vidéki opera-színpadokon a Magy. Kir. Opera ösztöndíjasai és kevésbé elfoglalt fiatalabb tagjai ének- és színadai gyakorlatra, valamint szélesebbkörű műsorra tehetnek szert a kifejlődésük után ezek és a vidéken feltűnt tehetségek a m. kir. opera succrescentiáját képezhetnék. Ugyanígy meríthetné a m. kir. opera betanult operákkal rendelkező, jó hangu férfi- és női karénekes pótlásait. A jótékony kölcsönhatás a főváros és vidék közt csakhamar megnyilvánulna. A kik pedig nem nyerhetnének elhelyezést a fővárosban, azoknak még sem kellene pályájukat abbahagyni, vagy külföldre menni, mert az országban több opera-színpad volna.

Ez kétségtelenül haladás volna a kultúra terén és hazánk kulturájának emeléséhez hozzájárulna.

Az Aradi „Philharmonia”-Egyesület ilyen módon néz elébe a zenei élet kifejlődésének szeretett városunkban és az képezi legtöbb kívánságát, hogy ha az évek multával eljut egyesületi élete másodszori 25 éves fordulójához, akkori tagjai megvalósítva lássák azokat a művészeti célokat és feladatokat, melyeket a fennebbiekben körvonalaztunk és a melyeknek eléréséért a mostani tagok — míg erők bírnak — lelkesedéssel fáradozni meg nem szűnnek.

Csak békére való az orosz hadsereg.

— Katonai kritika a forradalom hatásáról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Moraht őrnagy, az ismert katonai kritikus, a következőket írja a harterei eseményekkel kapcsolatosan a várható fordulatokról:

— Egy amerikai újságíró megkérdezte Hindenburg vezértábornagyot, mi a véleménye arról, hogy amerikai csapatok fognak Európából jönni, hogy beleavatkozzanak a háborúba. Én aki életem legszebb idejére emlékszem, amidőn a marsall okos tiszta szeméit magam elé képzelem, el tudom gondolni, hogy mennyire fellángolt, mikor így válaszolt:

— „Hát barátom maga azt hiszi, hogy mi várunk addig míg ellenségeinknek méltóztatnak?” és a tábornagy rövid velős mondatokban megmagyarázta a helyzetet, amely a múlt nyáron toribolt keleti offenzíva óta a mi javunkra változott meg. Még mindenki emlékszik, hogy a felhalmozott orosz erő Bruszilov kíméletlen módszerével a Kovel Lemberg közti harterre vetette magát. Mi nem tehetünk mást, minthogy hadseregi tartalékunkat eléje vetettük. A zár nagyszerűen tartott és az oroszok nem érték el hadicéljukat. Azóta Oroszország megőregedett és kimeríthetetlen katonai erejének gyenge „felöntése” igyekszik megtartani azt, amit egyelőre senki se akar tőle elvenni. Ami erő még megmaradt, az a cár 15-parancsnoksága alatt természetesen későn és hatástalanul Moldvában, Dobrudzsában és Romániában próbálkozott. Ez is fantomnak bizonyult, mert a milliók hadsereg életfonalát az orosz forradalom elrágta: hiányzik a figyelem, nincs lelkesedés, mindennap változik a hadicél és azok a tömegek, akiknek a győzelmet kellene kivívniuk, megkezdtek a saját létükért a küzdelmet. Eheznek az utánpótlás hiánya miatt végtelenekké válnak. Ezért mondja Hindenburg, hogy amit a frontokon látunk, „azt ne tekintjük elszigetelt jelenségeknek, mert minden egy nagy tervnek csak egy része”. A háború folyamán többször megengedtem magamnak, hogy erre a elvre rámutassak. Ezt akkor szoktam tenni, amikor felhő jelenik meg a látóhatáron s amikor a túlnom idegzetű urak kezdik elveszteni a fejüket. Mit értett, hogy Ausztria-Magyarország 1914-15-ben Konrád zseniális energiája következtében átesoportosításra határozta el magát? Vajon nem tartottuk-e sakkban Olaszországot, noha abbahagytuk a tiroli offenzívát. Nem bénítottuk-e meg Oroszország támadó terveit, nem törtük-e össze Romániát. Szabadott-e volna meglátommodnunk, amikor az esz helyzet arra kényszerített, hogy Szerbiából kivonuljunk és a besszarállás napját kitoljuk. Ki beszél ma Szerbiáról és gyilkos királyáról Péterről? Ambár nagyon hálátlan mesterség a profétálás, de háládatos, ha az ember mindig az egészet tartja szem előtt és esekélyeség által nem hagyja magát megtéveszteni. Nem akarnám, ha félreértenének. Olyan eseték mint pl. a Stochodnál legutóbb is, ahol majdnem tizezer orosz foglyot fogtunk el és huszezret elpusztítottunk, nem kicsiségek és elismerés jár a hősöknek, akik ott harcoltak. De az egész világ-háború keretében, ahol a központi hatalmak százhatvan millió emberével szemben ezerháromszáz millió ember áll, még egy ilyen esete is csak kicsiség.

— Ami a múlt nyáron nem volt elérhető, mert mikor Bruszilov támadását éppen féken tartottuk, nyugaton fellángolt a franciák és angolok nagy Somme-offenzívája, amíg a múlt ősszel, mikor az ort oláh betört Erdélybe,

megint elhalasztódott az most a szemünk előtt áll: „van egy olyan hadsereg tartalékunk, amely olyan erős és olyan harcra kész, mint a háború egyik időpontjában sem volt, és amelyet felhasználhatunk védelemre és támadásra ott ahol akarjuk.” Ezek a nagy szavak és fényes kilátások. Hindenburg tartózkodóan szokott nyilatkozni a jövőt illetően.

— Pemberton—Billingsz az ismert angol repülő legutóbb egy angol lapban aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a keleti fronton álló seregeinket elvisszük a nyugatra és arra kényszeríthetjük a már kimerült franciákat, hogy kövessék az orosz példát. Nagyon okos dolog, hogy Buchanan ur honfitársa gondolt erre a lehetőségre, amiből az orosz példa még nem egészen áll előttünk tisztán. De mint katona már azt a határozott véleményt merem állítani, hogy az orosz katonai és munkástanús tevékenysége köve kezében lehetetlenség, hogy egy ilyen hatások alatt álló hadsereg meg tudja tartani támadó és védő erejét.

Feltétlenül békére kell kényszeríteni az orosz koalíciósországot.

És mit is mond Pemberton ur?

„Ebben az esetben nem tehet mist Franciaország, minthogy utimátumot írték Angliához.”

Ez az, amit mi már hosszú idő óta várunk. Ez lehet egyedül megmentője a kimerült Franciaországnak. Az, hogy végül belássa, hogy mennyire eret vágott rajta az angol egoizmus. Mi nem akarjuk Franciaországot elpusztítani, nem akarjuk kimeríteni. Ha ezt akartuk volna, akkor egyedül nekünk kellene Angliával tovább dolgoznunk, hogy elkergessük a kontingensről. Ahogy a dolgok ma állnak, még mindig az a reményünk, hogy Franciaország, dicsőséges múltjára emlékezve, erejének maradványával Kalaiszt, Artoiszt és a francia Flandriát „visszahódítja”. Ebben a pillanatban az angol hadsereg erősebb és fiatalabb, mint az összeaszott francia sereg. Mистер Pemberton jésel: Olaszország el fog szakadni.

Ebben igaza lehet. És igen aggodón tekint a jövőbe, amikor azt mondja: „Angliának el kell magát arra határoznia, hogy Németországgal egyedül visel háborút, mert mi nekünk az utolsóig kell harcolnunk”. Mi egyetértünk vele és a végén gondolni fogunk arra, hogy ki találta ki ellentük a kiséheztetés taktikáját.

Ami most nyugaton Artoisban, Arras és Lens között lefolyt, az az arrasi esete, mert az ellenség nagy erőket mozgatt meg és hihetetlen löszermennyiséggel kísérelte meg az átörést. De nem sztratégiai, hanem taktikai esete. Nem irányul Hindenburg új, rugékony frontja ellen az Arras és az Aizne között. Csak azt a forgópontot ostromolta, ahol a régi és az új front egybekapcsolódott. 1914 óta tartottuk azt a területet, amelyet az angolok megtámadtak. Nyugati irányban kiugrott és az ellenségnek nem volt nehéz támadó eszközeit játszhatni. Nem kell amiatt aggodni, hogy az angol a segítés szisztémájához nyult volna. Nem tett mást, mint amit már előbb is megtett és sűrű tömegeit egy gyöngén megszállt front ellen felvonultatta. Elfoglalt néhány falut és Miesah hős bajorjai, veszteségeit sirathatjuk. A nyugati sztratégiai helyzetben a 20 kilométeres angol támadás nem változtatott.

Hogy további eredménye ne lehessen, erre meg vannak Hindenburgnak a maga tervei.

Stürmer az oka

Románia bukásának.

(Iliescu tábornok nyilatkozata.)

— Saját tudósítók telstonjelentése. —

Genf. Verraux tábornok rendkívül érdekes beszélgetést közöl a L'Oeuvre című lapban Iliescu tábornokkal, a román vezérkar főnökével. A francia tábornok megírja, hogy beszélgetésének teljes tartalmát nem hozhatja nyilvánosságra, de már abból is, amit közöl, kitűnik „az orosz kormány szándékos rosszakarata”, amivel a románoktól megvonta az igéit segítséget és veszedelembé döntötte őket. Ennek az orosz manővernek a főszereplője állítólag Stürmer orosz miniszterelnök volt, aki most már az orosz forradalom foglya. Iliescu tábornok, aki, ugylátszik, még nem vette tudomásul az oroszországi változást, elpanaszolta a beszélgetésben, hogy a megígért orosz támogatásból semmit sem kapott meg. Se bört, ami Oroszországban nagy mennyiségben volt, se lovakat, se egyéb anyagot. A Franciaországból érkező municiót és ágyukat pedig, visszatartották Archangelszkben és Vladivosztokban.

1916. augusztusában — beszéli Iliescu tábornok — Bruszilov offenzívája megakadt. Nem volt munició, nem volt tartalék és a szervezet hiányos volt. Emellett azonban még egy nagy oka volt az offenzíva megállásának és ez: Stürmer egyenes parancsa. A bukovinai hadsereg, amely csaknem kizárólag lovasságból állott, nagy veszedelembé került ekkor, mert ki volt szolgáltatva balján Kövess erdélyi hadseregének. Ekkor kapta a román kormány az orosz kormány táviratát: most vagy soha. És az orosz kormány elhatározta a támadást.

Azért törték be Erdélybe a románok, a helyett, hogy a Dobrudzsában támadó bolgárok ellen fordultak volna, mert a bukovinai orosz hadsereget kellett megmenteniük. Az orosz kormány viszont megígérte, hogy a dobrudzsai frontra leküld néhány orosz hadosztályt és már ezek megjelenése is elég lesz, hogy a bolgárokat, a kik bizonyára nem akarnak majd szlávok ellen harcolni, megállítsa. Csakugyan leküldtek két hadosztályt, de ez a bolgárok előnyomulását egyáltalán nem akadályozta meg. Az orosz vezérkar pedig állkátatosan tagadta, hogy a németek, osztrákok és magyarok más frontokról vontak volna el csapatokat, miről pedig a román vezérkarnak pontos információja volt.

Mikor aztán Erdélyből vissza kellett vonulni, — beszéli tovább Iliescu tábornok — még nem volt minden veszve. A román csapatok a hegyekben tarthatták volna magukat addig, amíg az oroszok az Erdős-Kárpátokban hatásos, energikus offenzívával eldálba támadják az ellenséget. A Kirlibaba és Valeputna felől megkiserelt orosz előretörések azonban olyanok voltak, hogy semmi hatásuk nem lehetett.

Világos Stürmer célja: — mondja Iliescu — ez a különbsége volt. Még pedig olyan különbsége, a melyet a románok felelősségére lehetett volna megkötni. Azt mondta volna az oroszoknak: a románok nem tudták magukat tartani, a németek elárastották Besszarábiát, elfoglalták Kievet és Odesszát, mi pedig délnek vagyunk fordulva. Nem a mi hibánk, de le kell tennünk a fegyvert. Ezt mondta volna Stürmer és megköttötte volna a különbséget.

Ha igaz!

Scheidemann a közeli béke lehetőségéről.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Scheidemann német birodalmi gyűlési képviselő, a német szociálisták vezére, a Neue Freie Presse berlini levelezője előtt így nyilatkozott:

— Mindennek előtt elismeréssel fejezem ki a monarchia új külügyminiszterének fellépése felett, akinek férfias nyíltsága nagy örömet szerzett a béke minden igazi barátának. Azt a gondolatot, amelyet gróf Tisza István egyszer már kifejezésre juttatott, — mondotta Scheidemann — senki Czerninél hatásosabban meg nem ismételhette és nem hangsúlyozhatta volna. Véleményem szerint egészen kétségtelennek látszik, hogy gróf Tisza István, Bethmann-Hollweg és Czernin bármikor hajlandó volna ugyanolyan feltételek mellett megkötni a békét.

De a békének tartósnak kell lennie, olyan, amely — mint Tisza István mondotta — nem ébreszt seholyan revanche-gondolatokat. Nekünk szociálistáknak — folytatta tovább Scheidemann — nagy elégtételül szolgál, hogy a központi hatalmak államférfiai még terminológiájukban is alkalmazkodtak a szociálisták békeprogramjához, a melyet már a háboru elején kifejtettek, hogy t. i. a világháborút csak védelmi háborúnak szabad tekinteni és azonnal meg kell kötni a békét, mielőtt az ellenség hajlandó erre. Oroszországban megtörték a cárizmus rémuralmát és ha ma még biztosan nem is lehet az oroszországi helyzetet megítélni,

annyi bizonyos, hogy az abszolutizmus soha többé vissza nem tér.

A legfontosabb kérdés az, hogy az oroszországi események közelebb hozták bennünket a békéhez? Erre a kérdésre csak igennel lehet felelni. Egy nép, amely három évi borzasztó háboru után forradalmat csinál, nem akarhatja, hogy az ország ezután még nagyobb véráldozatot hozzon és a köznyomor az eddiginél is nagyobb méreteket öltjön. A forradalmi Oroszország a békét akarja, de természetesen nem minden áron. Cseidze és Kerenszki kijelentette, hogy minden kormánynak le kell mondani hódítási szándékáról és hogy az orosz nép minden olyan békét viszusít, amely annexionnal járna.

A központi hatalmak államférfiainak teljesen fel kellene szabadítani magukat azoknak a politikusoknak a befolyása alól, akik akarják a hódításokat. Ha Bethmann-Hollweg eddig még egész nyíltan ki nem jelentette, hogy Németország sem akar hódításokat, annak bizonyára csak az az oka, hogy még mindig tulságosan figyelembe veszi a német junkereket. A német nép épp olyan békét akar, mint az orosz nép, még pedig minél előbb. És ugyan ki merné komolyan állítani, hogy Franciaország és Anglia népe folytatni akarja a háborút? De egyelőre beszéljünk a „demokrata” nyugatról, ahol jelenleg szakadatlanul dörögnek az ágyuk. A béke keletéről fog jönni.

Roham a cipő-fronton.

— Fővárosi tudósítókól. —

A cipőárak maximálásáról szóló rendelet életbelépésével egyidejűleg a Cipőközpont arra kötelezte a cipőüzleteket, hogy a náluk raktáron lévő, vagy pedig szándékosan visszatartott békeidőbeli árut eredeti áron kell eladni. A már szinte el is felejtett jó békeidőből való cipőkből legnagyobb raktára a Műnchengrázi Cipőgyár Részvénytársaságnak volt, amelynek a Kossuth Lajos-utca 15. szám alatt lévő üzletét tegnap és ma valósággal megrohanta a közönség. Már korán reggel hangos volt a cipőüzlet Kossuth Lajos-utcai frontja a Magyar-utca felől egészen a Szép-utcaig.

Egyre szaporodott a cipőre váró tömeg, amely tömött sorokban állotta el a járdát, úgy hogy egy szakasz rendőrt kellett kivezényelni a rend fenntartására. A rendőrök négyes sorokba állították a tömeget és turnusonként eresztették be az üzletbe. Nagybárra nők és katonák várakoztak az olcsó és jó cipőre, benn az üzletben azonban az a kellemetlen meglepetés érte őket, hogy a legjobban keresett cipők már elfogytak és csak azok juthattak cipőhöz, akiknek a lába meghaladja a normális mértéket.

Az üzlet leginkább esataterhez hasonlít. Egész tömeg szolgálton kívül lévő rendőr keresgél, válogat a cipők között. A ki be tud jutni, az, miután a kiszolgáló személyzet képtelen a keresletet kielégíteni, önmagát szolgálja ki, mint valami automata-büftében. A cégőrök a melankólia hangján diktálja be az árakat: 21 korona 40, 26 korona, sőt 20 koronás árak is előfordulnak. A nagy tumultusban akadnak, akik még ennél is olcsóbb áron akartak cipőhöz jutni s egy-egy észrevétlennek hitt pillanatban megkísérlik szó nélkül

A főnök jelentése szerint a mostani konjunkturát véve alapul, körülbelül ötvenezer korona a kára, veszteség azonban így sem éri, mert 5 is békeidőbeli árat fizetett az áruért. Hiába vitatkozunk azonban vele, megmarad amellett, hogy négy-ötszörös áron adhatta volna el a készletét, tehát öt kár érte. Két nap alatt körülbelül kétezer pár cipő fogyott el és most már nincsen félcipő csak negyvennégyes számtól felfelé, női cipő pedig negyvennégyestől felfelé és harmincötös számtól lefelé.

A készletnek az a része, amely a normális nagyságu lábakra illik, már elfogyott. Akadnak akik ezt kihirdetik a várakozóknak, mire egy részük esalódottan lép ki a sorból, hogy máshol kísérletezzék. Délben féltizenkettőkor katonasörjárat érkezett a Kossuth Lajos-utca felé, mert a rendőrség már nem bírta a nagy tömegben fenntartani a rendet.

Kisebb tömegben, de hasonló roham érte az Amerikai cipőkereskedés Ferenciek terén lévő üzletét, valamint néhány körüli üzletet, de csakhamar kiderült, hogy a békecipők már elfogytak és csak hadcipő kapható.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* Egy szegény líru története Lidya Bertini és Mario Bonnardual a főszerepben legközelebb az Erzsébet mozgószínházban.

* Holland-express. (William Khán sorozat II. az Uránabaa.) Izzalmas exoziczió után érdekteszítő történet indul meg, melynek tonálán az ember izgalma perceről-perere fokozódik, de a megoldást a titkok tátyolát csak a kép utolsó jelenetében veszi észre a néző. Ez a rövid jellemzése annak a képnek, melyet ma mutat be az Uránia. Felesleges volna csak egy dicsérő jelzőt is erre a képre pazarolnunk, hiszen a Mozgóképek Otthon közönsége két héten keresztül csodálta ezt a filmet, és a ki a nézőtől kiszorult, sietve kereste fel azt a másik pesti színházat, ahol megint bemutatják a

képet. Technikai és fotografiai szempontból olyan jelenetek vannak a filmben, melyek tulszárnyalják a „Fata Morgana” és a „Halál-jockey” híres jelenetét. Mikor az express vonat és az autó a harmadik felvonás nagy jelenetében vad éjszakában hajszolják egymást perceről-perere növekszik az izgalom, a jelenet elkábit megszédít és csak akkor ocsudunk fel, amikor világos lesz a terem. — „Nincs még veszve Lengyelország” az orosz zsarnokság idejéből, bemutatja legközelebb az Uránia. 5

HIREK.

Katonai rendőrség Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A katonai rendőrség a legutóbbi hónapokban Budapesten és az ország legtöbb vidéki városaiban megkezdte működését. Nemrég jelentettük lapunk olvasóinak, hogy az új intézményt hamarosan Aradon is felállítják. Azóta az aradi katonai rendőrség szervezési munkálatai befejeződtek, a katonai rendőrség legénysége megérkezett és ma már megkezdtek működésüket.

A katonai rendőrség vezetője lovag Schreiter József ezredes, a parancsnoka Meer Lipót főhadnagy és melé van beosztva Márk Ferenc 28. vadászszázalébeli hadnagy. A legénységet intelligensebb katonákból sorozták s azoknak legtöbbje altiszt rangban van. Különböző ezredekben s többet a harcterről küldtek ki új állomáshelyükre és ma már kikapták az új csakaszürke egyenruhájukat. Ma este kezdik meg a szolgálatukat, egyelőre csak éjjeli őrjáratokat fognak tartani. Kiképzésük egy-két hetet vesz igénybe, azután mindenféle rendőri szolgálatot teljesíteni fognak. Őrszemeket állítanak fel közülük, állandó éjjeli őrjáratot tartanak és különösen a kintmaradó katonákat fogják ellenőrizni. A polgári kihágásoknál és bűneseteknél, ha szükség mutatkozik, természetesen szintén beavatkoznak a katonai rendőrök és a rendőrségen állandó központi inspekiót fognak tartani.

A szolgálati szabályzatot az aradi katonai rendőrség a napokban fogja megkapni s akkor az összes szolgálatot megfogja kezdeni a rendőrség legénysége.

Kitüntetés. Meiszner Ernő a Ferenc József-rend lovagja. Méltó érdemeket jutalmaz az a királyi kitüntetés, amelyet a Hivatalos Lap mai számának közlése szerint Meiszner Ernő Arad város és vármegye gazdasági felügyelőjét díszítette fel a királyi kegy. Meiszner Ernőt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével első sorban azért a buzgó munkásságért jutalmazták amelyet, mint a román háboru idejében szervezett hadi állatátvevő-bizottság agilis tagja fejtett ki. Ez a munkásság azokban a zürzaváros időkben nagy munkabírásu s ráradhatatlan tettersőjú férfiaknak egész idejét s összes képességeit megkivánta. Meiszner Ernő sem időt, sem fáradságot nem kimélt, hogy hatáskörében méltóan szolgálhassa hazáját s javára legyen polgártársainak. Aldásos munkásságát hálaival enlegették az erdélyi menekültek, kiknek állatállományát a legteljesebb értékeléssel vette át, de buzgóságát hálásan könyvelték el az arad-megyei gazdák, kik az ő előzékenységéből s ügyouzgóságából jutányosan szerezhetik meg állatszükségleteiket. Nagy érdeme van ezenkívül Meiszner Ernőnek abban is, hogy min-

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Leszavazták a békebarátokat a munkásszövetség kongresszusán?

Genf. A Petit Parisien pétervári levelezője a következőkben foglalja össze benyomásait a katonai és munkásbizottság nagygyűléséről: a békebarátok csak a negyedrészt alkották a megjelent tagoknak és egyetlenegy javaslatuk sem győzött. A háború folytatásának szükséges ségét hangoztató katonai párt volt túlnyomó többségben.

Stockholm. Egyidejűleg az ideiglenes kormány befolyása alatt álló Pétervári Távirati Ügynökség által kiadott kommunikéval szemben, a katonai és munkásszövetség is adott ki egy kommunikét a kongresszus határozatáról, amely azonban egészen máskép szól, mint a hivatalos közlés. Ezt a kommunikét, és ez jellemző a kormány és munkásszövetség viszonyára, a pétervári távirati iroda nem juttatta el a külföldre. Ez a közlés így szól:

A munkások és katonák szövetsége képviselőinek április 11-én megnyitott értekezletét nyolcvankét városi, forradalmi, helyi és frontbeli szervezetségek vettek részt s elhatározták, hogy a forradalmi mozgalom központi vezetőségének megalakítása céljából általános orosz kongresszust hívnak össze. Az értekezlet elnöke: Cseidze, üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy csakis a forradalmi demokrácia dönthet a béke és háború kérdése felett. Az első lépés: lemondani mindennemű annexióról, a második: az összes szerződések revíziója, amelyet a hadviselők egymás között kötöttek. Az orosz demokrácia kötelessége az említett békepolitikára irányuló és a világ összes országában levő békeirányzatoknak támogatása.

Stockholm. Minden demerit ellenére az az igazság, hogy nemzetközi szociálisták békekongresszusát megtartják és annak összehívása küszöbön áll.

Frankfurtból jelentik: Az ideiglenes kormány kijelentette, hogy nem illetékes abban a kérdésben dönteni, hogy a cárt külföldre kiengedje-e az országból, mielőtt a nemzetgyűlés a cár és családja sorsa felett nem dönt.

Hága. Az összes angol lapokból hitünik az a félelem, amelyet az osztrák magyar kormány legújabb béke nyilatkozata keltett, mert az angol kormány attól tart, hogy az orosz kormány komolyan veszi a békejavaslatot. A Times és más lapok mindent lebeszéltek, hogy az orosz kormányt visszaretentsék ettől. A Times utal arra a veszélyre, amely a pánszlávizmust fenyegeti a központiak részéről, mert maga Delbrük is bevallotta, hogy Szerbiát anektálni akarják a központiak. A Times azt hangsúlyozza, hogy külön Léke addig nincs, míg Szerbiát és Belgiumot nem kártalanítják a szenvedett sérelmekért.

London. A volt cári párnak megtiltották, hogy egymással és másokkal beszéljenek, kivéve, amikor az őrség jelen van. Ez a rendszabály azért történt, mert a cári pár levelet csempészett ki a palotából. A cárnak most három szoba áll rendelkezésére. Országát megerősítették és élelmezését szűkebbre szabták.

— **St. Quentint elpusztítják a franciák.** Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség: Április 7-ike óta az ellenséges tüzérség mindenféle kaliberű ágyúval lövi St. Quentint és számos középületet, magánházat és üzletet meg rongált. Ha a lövetést így folytatják, a város nem menekül meg a pusztulástól.

— **Amerika flottája.** Berlinből jelentik: Persius admirális a Berliner Tageblatt-ban azt írja, hogy több német lap abba a hibába esett, hogy lebecsüli Amerika tengeri erejét. Figyelembe kell venni, hogy Amerikának 87 sorhajója van, köztük 17 nagy esatahajó. Van továbbá az Egyesült-Államoknak 18 páncélos cirkálója, 11 védett cirkálója, 70 torpedószórája, 17 torpedónaszádja és 60 tenger-alattjáró naszádja. Ebbe még nincsenek bele számítva a partvédő páncélos cirkálók, az ágyunaszádok stb. A sorhajók elsőrendű teljesítőképességgel bírnak, páncélos cirkálói viszont régi típusúak. Az amerikai tenger-alattjárókról nincsenek biztos adataink. Tengerészeik különösek.

— **Marosból kifogott hulla.** Ma este a régi fahíd helyén a Marosból egy hetven évesnek látszó asszony hulláját fogták ki. A hullán sötéték ruha volt, fején fekete horgolt főkötő és mellén imádságos könyvből kitépett lapokat találtak. Grunáz László dr. ügyesletes rendőrkapitány a hullát kiszállította a temető halottas házába. Időig a személyazonosságát nem sikerült meg-

állapítani, de bizonyos hogy az öregasszony ma dobhatta magát a Maros habjaiba.

— **A kiadóhivatal izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— **Koszorúmegváltás.** Fránkl S. József aradi felfüggesztett apósa Weisz Miksa elhalálozása alkalmából — az elhunyt gyermekei és többi vejei nevében is — koszorúmegváltás eimén a Zita anyavédő egyesület javára 100, a Városi Kereszt Egyesület javára 100, Arad város szegény keresztényeinek 200, Aradi Chewra Odiasának 100, Első izr. Leánykiházasító Egyesületnek 100, Temesvár szab. kir. város polgármester kezéhez, ezen város szegényei részére valláskülönbözés nélkül 100, Rokkant katonák javára 100, a hadbavonultak hátramaradottjai javára 100, a Vak katonák javára 100 koronát, összesen 1000 koronát adományozott. Varjaasy Lajos polgármester.

— **Olcsó csemag levélpapírok Kerpelnél.**

Az Aradi Közlöny

előfizetési árai helyben és vidéken:

Egész évre	36 korona.
Negyed évre	9 korona.
Egy óra	3 korona.

Mindentelje

nyomtatványok

izléses, osinos kivitelben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit,

hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el.

TORVÉNYKEZÉS.

§ **Megakartak vesztegetni egy aradi századost.** Szegedről jelentik: Dukay János István jozsefvai kisbirtokos fia a háború kitörése óta 1916 október közepéig a harcúterén teljesített szolgálatot. A múlt év októberében betegsége miatt szabadságolták, decemberben azonban újra alkalmasnak találták katonai szolgáltra. A hetvenhárom éves Dukay János István decemberben bejött Szegedre a honvéd hadkiegészítő parancsnoksághoz és megkérte Gécs János századost, halassa el a fia bevonulását. Kérését azzal indokolta, hogy ő már öreg ember, a munkához szüksége van a fiára. És hozzátette, hogy „nem kívánja ingyen kapitány ur fáradságát.” A százados figyelmeztette, hogy ilyesmit ne beszéljen, de paraszt tovább dűnyögött, hogy nem

denre kiterjedő a figyelme ezekben az időkben arról is gondoskodott, hogy az aradi huszárcsapat friss áruval ellássa. Erdemeinek sorozatában nem utolsó helyen áll bizonyos az a buzgóság sem, amellyel a legutóbbi rekvizitációk alkalmával kitűnt. Az ő lankadatlan energiájának is köszönhető, hogy nemcsak az előírt mennyiséget szállították be Aradmegye területéről, de 500 waggonnal többet. Aradon számos barátja, tisztelője és ismerőse fogadja most örömmel megérdemelt kifizetésének hírére.

— **Németországban egy órával kitéríték a zárórat.** Mint Berlinből táviratozzak, ott előkészítik a szövetségi tanács december 11-én kelt záróra-rendeletének megváltoztatását olyan módon, hogy május 1-étől szeptember 1-ig egy órával meghosszabbítják a zárórat, vagyis az üzleteket este 7 óra helyett 8 óráig lehet nyitva tartani. Az még nem bizonyos, vajon a színházak, mozik, varieték, vendéglők és kávéházak záróráját is kitérítik tíz órától fél tizenkét órára, de a szövetségi tanács ezzel a kérdéssel is foglalkozik.

— **A megörült repülőist.** Gentből táviratozzak: A francia katonai rendőrség nagy hajszát indított Navarre ismert repülőist ellen, aki vidám társaságban való mulatozás után, mámoros lóval, szándékosan legázolt repülőgéppel hat rendőrt, akik valamenynyien halálosan megsebesültek. Navarre nyomtalanul eltűnt. Sokan azt hiszik, hogy hívein támogatja.

ingyen, előszedte bugyellárisát, amelyből kirakott az asztalra szántiz koronát. A százados azonnal jelentést tett az esetről Németh Kálmán ezredesnek, aki kihallgatta Dukar János letvánt. Az őreg az ezredes és Miskolczi Leó dr. ezredorvos előtt megismételte Gécs százados előtt tett kijelentését. Erre jegyzőkönyvet vettek fel az esetről és az ügyet áttették a királyi ügyészségre. Ma tárgyalta ezt az ügyet a szegedi törvényszék ötös tanácsa Hevesy Kálmán táblabíró elnöklésével. Az ügyészség a btk. 470. paragrafusába ütköző megvesztetetés vétségével vádolta a vádlottat. A vádhatóságot Kalmár Szilveszter ügyész képviselte, a vádlottat Balassa Armin dr. védte. A bíróság tanúként kihallgatta Németh ezredest, Gécs századosot és Miskolczi dr. ezredorvost, akik vallomásukkal igazolták a vádbeli tényállást. A védő kérte büntetésmentesítést a vádlott fölmentését, a büntetés kimondása esetén pedig az enyhítő körülményekre való tekintettel a 92. szakasz alkalmazását. A bíróság az enyhítő szakasz alkalmazásával szűz korona fő- és negyven korona mellék pénzbüntetésre ítélte Dukart. Az ügyész és a védő az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentettek be.

§ **Támadás egy francia lap miatt.** Budapestről jelentik: Fenyő Miksa, a Gysz. titkára és a Nyugat szerkesztője a múlt év március 31-én propelleren tartott át Budára. Lesült az egyik padra és a Le Figaro-t kezdte olvasni. Ekkor hirtelen hatalmas termetű férfi ugrott eléje és ékteleen haragra lobbanva ráordított:

— *Gazember hadseregszállító, bakancsos!* — és azzal ököllel fejbe vágta.

A botrányra összefutottak a hajó utasai, akiknek a támadó elmondta, hogy azért bántalmazta Fenyőt, mert francia újságot mészelt olvasni. A jogtalanul bántalmazott szerkesztő támadóját, akit nem ismert, igazoltatta és ekkor kiderült, hogy Negro Gusztáv honvédelmi minisztériumi irodakezelő. Fenyő feljelentette becsület sértésért és az ügyben több tárgyalás után most ítélte Tóth László büntető járásbíró. A bíróság a vádlottat, aki azzal védekezett, hogy egyik rokona vezérőrnagy, fia pedig Csingtauban volt, kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. Negro nagyon megörült az ítéletnek és azonnal tárcájába nyúlt, hogy lehessen a büntelést.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1917. április 18-án, szerdán:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Csárdás királyné.

Operette.

Kezdete 7 órákor.

A szerkesztésért felel:

Ruday Ánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatti böszölkékért nem vállalunk felelősséget.)

Uránia

Szerdán és csütörtökön

A mozi technika csodája:

Holland
express.

Detektívregények 5 részben.

Holland szálloda.
Burlackvizjáték 3 részben.

Gyertya, Gyufa,
Csokoládé, Ecet,
Gyümölcsíz, Sör, Cukorka,
Kávékonserv, Cukorka,
Zsíros- és Kristálysóda

nagyban és kicsinyben kapható

2512

Gonda Nándor

áruforgalmi vállalatánál, Déván.

AZ

eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legirisebb tudósításokban számol be az

ARADI KÖZLÖNY

Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén

MAGYARORSZÁG

vidéki lapjai között az első helyen áll. Az Aradi Közlöny a

LEGELTERJEDTEBB

napilap, amely a háború alatt is a közönség fokozottabb igényeit tartotta szem előtt és nem szállította le szövegrészének terjedelmét, miért is a

LEGTARTALMASABB

újság. Az Aradi Közlönyt a közönség minden rétege olvassa és így a

LEGJOBB

hirdetési organum. Az Aradi Közlöny nemcsak a helybeli és a

VIDÉKI

hanem az ország újságolvasó köreinek, valamint a határon küzdő katonáknak is elsőszere-tellel olvasott

NAPILAPJA.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfődjelmesebb
tyukszemétől

Is minden nap alatt mindenki megismerkedhet a házi- és ANAGALLIN használatával. A helyes igen egyszerű, nem piszkos, nem megadós. A beszerzésről végtelenül keveset az ANAGALLIN szóra. A használati utasítással 1 koronára.

Nyugodt fogakat

nyújtás a

Boré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desztillált, illetve nem lezemos. Ára egy porcelán-szaloncénnek 60 fillér.

Fantáziák készítője és egyedül nagy mennyiségben:

HAJOS ÁRPÁD

Arad, Andrássy-utca 22. sz. (Művelődési ház mellett)

Magyar gyógyborok

Kiváló minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Előrangú minőségű, vasképző gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkáros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Bőven a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, főleg a gyomor és belekre jó hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbalagok részére és ott, ahol a condurongó léleg járva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen emészthető Acridin pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlatos. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1846

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Faszeg, Sárkefe,
 Fényesítőkefe, Kenőkefe,
 Lókefe, Mázolóecset,
 Fénymáz, Bőrszir,
 Piperszappan, Gyertya,
 Szivarkapapir, Hüvely,
 Pirol és Szidol fémtisztító,
 Talpvédő, Cipőkrém,
 Papíráru, Ostor,
 Bakkancsszija, Hunya cipő,
 Kékitő és az összes
 rövidáru cikkekben

állandó nagy raktár

Fleiszig és Hirschfeld

rövidáru nagykereskedők

Arad, Boros Beni-tér 7. sz.

5-1916. bm. sz.

Árverési hirdetmény.

A néhai Kirle Antal hagyatékához tartozó háromszázezer darab első- és másodosztályú vegyes kész tégla 1917. évi április hó 26-án délután 3 órakor Aradon, Salacz-utca 2. sz. a. levő közjegyzői irodámban, azonnal készpénz fizetés mellett egy tömegben a legtöbbet ígérőnek átadatik.

Ekiáltási ár, melyen alul a téglamennyiség el nem adatik, kilencczer korona.

A vételi illetéket a vevő fizeti, aki a vételár kifizetésekor azonnal birtokba lép s az áru fölött rendelkezik.

Az áru Aradon, a nyomásközvetítő 12. sz. a. Kirle-téle tégla-tételepen megtekinthető s az árverés napjától számított 30 nap alatt a vevő által elszállítandó.

Felvilágosítást ad a kir. közjegyzői iroda.

Arad, 1917. évi április hó 10-ik napján.

Dr. Múlek Lajos,
 kir. közjegyző.

2475

281-1917. éln. sz.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a hadseregnek körletében elhatározom katonák és polgári egyének 14-ik fé. y. épcseportja a rendőrség bejelentési hivatalában közszemlére van kifüggesztve.

Aki ezen egyének valamelyikéről felvilágosítást tud adni, a bejelentési hivatal vezetőjénél jelentkezzen.

Arad, 1917. április hó 11-én.

Greón, főkapitány.

Usona, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk

Aradi nyomda részvénytársaság.

7807-1917.

Hirdetmény.

Szőlősgazdák figyelmébe.

Értesítjük Aradváros szőlősgazdáit, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter 20762-1917. szám alatt a következő rendeletet intézte Arad város törvényhatóságához:

Már a múlt év június hó 4-én 58369. szám alatt kelt körrendeletemen felhívom a törvényhatóság figyelmét arra, hogy a háború okozta bevezetési és termelési nehézségek miatt a szokásos szőlő-kötöző anyagokban (u. m. raffia, kender- és jutafonál, stb.) nagy hiány lesz. E hiány időközben még fokosódott.

Eneok folytán indítatva értem magamat, hogy a köztudott ismételtén tájékoztassam aziránt, hogy az em itett köztudott anyagok pótlásáról hogyan gondoskodhatunk, illetőleg, hogy a pótlásra mielő más anyagok is alkalmasak.

Fenthivatkozott körrendeletemben ilyen pótlásra alkalmas anyagokul a kötöző sást, kézzel csipelt szupresszálmát, hársf. kenderet, vasszalagrostot, tengeri csádáz vagy csuhát (a csőtborító leveleket) és füveseszt s az egészen vékony (0.6-0.8 m. vastag) lágyított vassodronyt jelöltem meg.

Ezen anyagok közül a vassodrony csúttal már szintén elég szerelhő ke; viszont egy új anyag: az n. n. szőlőkötöző papirszalag került forgalomba, amely a végzett kísérletek szerint megtehető minőségben tényleg szintén eléggé kielégítő eredménnyel használható.

Ezen papirszalagok főbeszerzési forrással Magyarországon a Magyar Textilipar R. T., Ruzsahelyi Fonógyár és „Pátria” korinthiai papírgyár magyarországi eladási irodája Budapesten, VII., Rákóczi-ut 6. sz.

Egyékként a papirszalag sokféle minőségben készül és csak az a minőség használható az előzőekben ismertetett ellenállónak, amely legkevesebb 1/2 mm. vastag, keményre áru (minél jobban van sodorva, annál ellenállóbb) és tiszta u. m. sztramonczkából készül, vannak a nedvesítés ellen impregnált körtöz papirszalagok is, amelyek ártalmatlanságban még megtehetőbb minőségűek. Mindezen papirszalagok, mint szőlőkötöző anyagoknak a használatában minden egyes esetben csak külön előkísérletek (nedvesítés és áztatás próbák) által alkalmatló meg és csak így szemre meg lehet látni.

A köztudott a papirszalagokkal kényelmes, gyors és ha a papirszalag megfelelő volt, a legkevesebb (szőlő) kötözési kivételével a köztudott (szőlő és köztudott) köztudott az eddigi kísérletek szerint megtehetővé és lemozgatható tökéken is eléggé tartható bizonyult; a fentebb (szőlő) köztudott végzésére azonban, minthogy ott a köztudott anyagot a szőlő, az első köztudottból éri, a papirszalagok megtehetővé nem lehetnek. Külömben egy-egy hold szőlő fektetéséhez súly szerint körülbelül kétszázharminc kell belőle, mint a jóindóságú raffiából.

A tapasztalat szerint igen jó raffia pótlóanyagul szolgálhat a virágzás idejében időben levágott rozsszár is. Ezt megszártva épen egy, mint a sást, szupresszálmát és általában a bővegyi eredetű köztudott anyagokat köztudottul a használat előtt viabem jól be kell áztatni és azután nedvesen jól meg kell tapasztani, hogy hajlékonyságot és szívósságot nyerjen. Az így előkészített rozsszár a szőlő-kötözésre való használhatóság tekintetében a köztudottal vetekszik és egyike a legkönnyebben és legutányosabban biztosítható szőlőkötöző anyagoknak.

Végül tudomására hozzuk a szőlősgazdák köztudottjának, hogy a földművelésügyi miniszter a köztudott anyagok köztudottásával, vagy az ilyen anyagok tesztelésével nem foglalkozik.

Arad, 1917. március 24.

A városi tanács.

Fagydagánatok

elmulasztására, így vizsketőség biztos meg-

szűntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

Ara ecsettel és utasítással 1 korona.

Legtájdalmasabb tyúkszemétő:

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-téle ANAGALLIN használata által. — Kezelés igen egyszerű, nem plasztik, nem ragados. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. — Ara használata utasításai együtt 1 korona.

Polcskak

kürtására a legalkalmasabban és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközözmető. A butorokat nem rongja, még a porait is kurtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajteső

a „Melegen”. Egy pár perc alatt bármely hajjal, vagy bajuszt a legzebb

állandó fekete színtre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona 40 liter.

A fenti szerek kap-
 hatók a készletben

Hajós Árpád

gyógyszer-tarabán

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1896. évben az Aradmegyei Közközház számára.

Női kalap modell ház

Értesítem a n. é. közönséget, hogy a Salacz-utca 4. szám alatti lakásomban, régebbi szaktudásom alapján egy minden igénynek megfelelő női- és gyermek kalap-szalont nyitottam. Alakítások izlésesen készülnek, nagy választék legfinomabb gyászkalapban. Becses pártfogást kér: 2102

Schwarz S.
Salacz-utca 4. szám, I. em.

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar, forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

Ingatlanforgalmi irodájához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb házak, birtokok előjegyzésben vannak. Meghírdetéseket ingatlanok eladására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

ELADÓ

egy közvetlen az országot (300 m.) és 2 km. a vasuti állomástól fekvő 25.0 kat. holdas jegenyefenyő erdő, tartalma következő:

4949 szál 10-25 cm.
 1194 „ 25-98 cm.

embermagasságban felmért vastagság, összesen 2857 m³, megmunkálásra alkalmas és külön 174 m³ tűzifa átlagos 30 koronával köbméterenként.

Közeli bbi felvilágosításokká alólírott nál Gurahoncz, u. p. H. Kristyór. 2435

Macavei Traján

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év április hó 1-4-ol

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:30
 Személyvonat délelőtt . . . 11:42
 Személyvonat este 9:39

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délután 1:26
 Személyvonat este 7:26
 Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
 Személyvonat reggel 7:50
 Személyvonat este 9:10

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 6:59
 Személyvonat délután 8:51
 Személyvonat reggel 5:57

Békéscsabáról Nagyváradra ind:

Személyvonat reggel 4:06
 Személyvonat délután 1:38

Nagyváradról Békéscsabára ind:

Személyvonat délelőtt . . . 10:10
 Személyvonat este 7:52

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díjai az alábbiak szerint számítanak.
 Minden sor hirdetéséi ára 3 fillér. Vas-tagabb betűkkel 15 fillér.
 A vas-tagabb betűkkel kívánt sorokat aláhúzással kell jelezni.
 A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszőnk fel.
 A kiadóhivatal felelős a magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhetők, megváltoztassa.

Házasság.

Korosabb nő,
 kinek pár ezer koronája van, házasság céljából megismerkedne 50-60 év körüli, nyugdíjjal vagy kisebb üzlettel bíró férfivel. Iraslatra előnyben. Levelet „Kötésben kellemesebb” jellegre kér. 2515

Videki 30 éves

Özvegy magántisztviselő 2 leánygyermekkel (14 és 11 év) oly néhány ezer korona készpénzzel bíró 30 év körüli hajadont, vagy gyermektelen özvegyet vesz el, aki a frigyét azonnal megkötötte. Inkább iparos származású hölgyek kértnek ajánlatot tenni. Az illető legyen kissé csinos és egyáltalában megnyerő külsejű, moletebb. Ferli jövedelme 6-7000 koroná között mozog. Ajánlatokat névvel el látva a kiadóhivatal továbbit „Özvegy” jelleg alatt. 2471

Levelezés.

Azon urat,

ki hirdetésemre (mely a hó 4-én „Tavaszi napugár” jelleg alatt jelent meg) írt nekem s találat adott a hó 5-ére d. u. 4 órára a „Fehér Kereszt” előtt, azt irván ismertetőjéről „Est” vagy „Erdélyi Újság” legyen a kezében) kérem, hogy ma, vagyis 18-án d. u. 4 órakor legyen a „Fehér Kereszt” előtt ha akarja, hogy megismerkedjünk. 2510

Alkalmazást keres.

Eplései rajzoló

délutáni irodai foglalkozást keres. Cim a kiadóban. 2514

Gazdaságra,

keretkezeléshez, ez előbbirtokos családhoz kisegítőnek ajánlkozik korosabb, magános volt földbirtokos, ki borkorkezelési tanfolyamot végzett. Szives megkeresést „Megbízható” jellegre a kiadóhivatal továbbit. 2472

Egyedül álló urinál

azonnali belépésre állást keres vidéken vagy pusztán mint házkiszárazó, esetleg házvezető. Wesselenyi-utca 30. sz., s. 3. 2499

Német nyelvtanár

órákat adna, esetleg egész napi foglalkozást vállalna. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér. 2481

Alkalmazást nyer.

Mindenkor készen

tisztességes, szolid, nagy fizetéssel keresetű. Cim a kiadóban. 2504

Füvésztanár

alkalmazást nyer Krausz Paulin könyvkereskedésében. 2509

Pécsárkereső kisasszony,

aki gyors- és gépirni is tud, felvétetik Ehrenfeld Ignác fűszerkereskedésében Arad, Boros Bani-tér. 2444

Házmester-pár felvétetik.

Cim Perényi-u. 1 sz., földsz. jobb. 2433

Bejáróné fiatalabb

kora, jó fizetéssel felvétetik. Jelentkezni lehet délután 5 és 6 óra közt a városvezető híd előtti földszintes vállalatban. 2500

Lapkihordó-pár

jó fizetéssel felvétetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7891

Tisztviselőné,

aki a kettős könyvtelben, gyors- és gépirásban teljesen parfék, jó fizetéssel, állandó alkalmazást talál. Használhatóság esetében nyugdíj is biztosított. Kiemelt ajánlatok „Magánköz” jelleg alatt a kiadóhivatalba intézendők. 2443

Ingatlan.

Négy Kossuth-utca 33/a.
 számu ház eladó. 2507

Bathányi-utca 4. számú
 sarokház szabad kézből eladó. 2513

Eladó birtok

Zimándkő közég határában 30 hold, házzal vagy anélkül. Bővebbet Chorin Aron-u. 1. 2366

Egy kisebb birtok,

vagy magánházat 50-60.000 koronáig megvételre keresek. Címeket a kiadóhivatalba kérek. 2457

Bérlés

3 lakással eladó. Kossuth-utca 40. 2470

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-fele 6 atomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ara 2 korona. Földes gyógyszerár. Hehs gyógyszerár. 12

Kiadó lakás.

Bu-rozott szoba

1 vagy 2 ágyval szonai kiadó, Minoritapalota I. em. ajtó 20. 2356

Vétel és eladás.

Cigaretta hávevek

vizontaladók részére is kaphatók Deák Béla könyv-, papír- és zeneműkereskedésében, Forray-utca. Telefon 902. 871

Porcelánok

szegezetlenül és minden más méretű ládákat helyben szegve is, jutányosan adja I. Braun Adolf ládagyára, Arad-Ujmezők. 2505

Egy utóg háznás

tű nélkül játszó beszélőgép. 40 darab lemezzel, előnyös fizetés mellett eladó Cim a kiadóban. 2508

Eladó

80 drb. prima minőségű 11 hetes uradalmi malac. Megtekinteni és érdeklődni Geröner Mikszátl, Csermőn lehet. 2511

Eladó

egy palisander ebédlő, férfi szoba garnitúra, kis vas mosdó, készlettel, függőlámpa, 2 ágyra takaró, hozzávaló függönyvel. Cim a kiadóban. 2516

Eladó

ösv. Jakabffy Zoltáné Kupa-pusztai gazdaságában posta Dombóvár, három évi 9 hónapos tisztavér Lincolnschirel tenyészkan, egy drb 4 éves 162 cm. magas, jegytelen paj, kiváló csontozatú. Farleső menő. 2447

50 ezer esorép-szűrő deszka

üzembeszűntetés miatt azonnal eladó. Cim a kiadóban. 2440

Virágmagvak

viola, hajnalka, petonia, aszter, sbb. kaphatók Janosi Károly virágkereskedésében Arad, Zrínyi-utca, Bohus-palota. 2469

Szalongavittura eladó

Deák Ferenc-utca 40/b., I. em. 2420

Házmester ólom

megvételre keresetők. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7892

Különféle.

Az angol

aranyér-kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoid-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Eladó.

József főherceg-ut 22. sz. alatt 2 utcai és 2 udvari szobából álló helyiség irodának f. év május hó 1-től kiadó. Bővebbet az Aradi és csanádi egyesült vasutak Magánüzemeinek központi felügyelőszékénél. 1869

A máh-

és minden vele járó földalom nyomban megszűnik, ha orrunkat Nathinnal bekenjük. Ara 1 korona. Hehs Vilmos gyógyszerár, Arad. 1433

3607-917. absz.

Hirdetmény.

A kir. pénzügyminiszter ur 33998-917. számu rendelkezése értelmében közhírré tesszük, hogy szokkal a természetes és a jövedelemadóban adóköteles jogi személyekkel szemben, akik a jövedelemadóra és vagyonadóra, valamint az 1914., 1915. és 1916. évi hadnyereségadóra vonatkozólag előírt váltó mészait 1917. évi április hó 30-ig akár az illetékes özségi előjárásnál, akár közvetlenül a kir. pénzügyigazgatóságnál benyújtják, az 1916. évi XXVI. tc. II. §-ának 7. pontjában említett 5%-os, illetőleg az 1916. évi XXXII. tc. 28. §-ában említett I. §., illetőleg 5%-os, nemkülönben az 1916. évi XXIX. tc. 25. §-ában említett 10-25%-os pótlék alkalmazását megelőzően fogom, mert a folyó évi április 30-ig beadott vallomások kellő időben beadottak tekintendők.

Arad, 1917. április hó 5-án.

Arad város adóhivatala

Ajánlok

Zsirosszódát

(100% és 128%) azonnali szállításra

Rosenberg József

árúgyűnök 2418

Arad, Thököly Imre-utca 37.

Magánjáró gőzgépeket

Kompond és stabil gőzgépeket
 Gőzcséplő garnitúrákat
 Magánjáró lokomobilokat
 Cséplőszekrényeket
 Esztergápadókat
 Herefejtőket
 Elevátorokat
 Motorokat
 Gőzkeket és
 Gőzkazánokat

javítottan állapotban vásárol-
 nak készpénzfizetés ellenében

FRIEDRICH TESTVÉREK

gépgyára, Temesvár.

303-1917. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a ruh- és borkész épületben levő 2 szoba, konyha és melék-
 helyiségekből álló lakásnak I. évi május hó 1-től 640 korona évi bér és 18 korona évi vízdíj melé-
 lett váltó bérbeadásra írtat 1916. év április hó 30-án d. e. 10 órakor árverésre tart.

Bánatpénzt illetendő a bérbesz-
 szeg 10%-a készpénzben, vagy
 elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni
 szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta,
 a szóbeli árverés megkezdése előtt
 nyújtandók be s csak akkor vé-
 telőnek figyelembe, ha azokhoz a
 bérbeadásnak a városi pénztárba
 történt befizetését igazoló
 letéjegy mellékelve van s ha az
 ajánlatot tevő kijelenti, hogy az
 árverési feltételeket ismeri és el-
 fogadja.

Az árverési feltételek a gazda-
 sági tanácsnok urad az árverést
 megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
 székének 1917. évi április hó 10-én
 tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Aradi és csanádi egyesült vasutak

menetrendje.

Ervényes 1917. évi április 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel ... 6.49
 Személyvonat délután ... 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délelben ... 12.00
 Személyvonat este ... 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3.06
 Személyvonat délután ... 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel ... 7.33
 Személyvonat este ... 7.51

Aradról Brádra indul:

Motoros vonat reggel ... 7.03
 Személyvonat délután ... 12.48

Aradról Brádra érkezik:

Motoros vonat délután ... 1.16
 Személyvonat este ... 7.48

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel ... 3.00
 Motoros vonat délután ... 2.15

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt ... 10.00
 Motoros vonat este ... 8.48

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt ... 9.32
 Vegyes vonat este ... 6.33

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel ... 6.32
 Vegyes vonat délután ... 4.36

Mezőhagyaszóli Kétegyháza ind:

Motoros vonat reggel ... 8.37
 Motoros vonat este ... 6.20

Kétegyháza Mezőhagyaszóli ind:

Motoros vonat reggel ... 5.43
 Motoros vonat délután ... 3.48

Újzentránáról Kétegyháza ind:

Motoros vonat reggel ... 9.25
 Motoros vonat este ... 8.09

Kétegyháza Újzentránára ind:

Motoros vonat reggel ... 5.23
 Motoros vonat délután ... 3.01

Borossebesről Mezőhagyaszóli ind:

Motoros vonat este (július 1-től
 augusztus 31-ig) ... 6.35
 Vegyesvonat délelőtt ... 10.25

Mezőhagyaszóli Borossebesre ind:

Vegyesvonat délután ... 2.39
 Motorosvonat reggel (július 1-től
 augusztus 31-ig) ... 5.12